Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

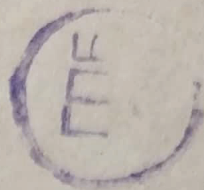
Ι ΘΑΛΑΣΑ
ΚΕ ΑΛΑ
ΕΚΛΕΧΤΑ ΔΙΙΓΙΜΑΤΑ

600
166

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ
1936

D 8
12702

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Ι ΘΑΛΑΣΑ
ΚΕ ΑΛΑ
ΕΚΛΕΧΤΑ ΔΙΙΓΙΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ"
ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ
1936

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ.
(1859 — 1922)

Ι φιλολογικί-τυ δράσι ςιμπίπτι με το δινάμομα τις ελινικις μπορζυαζίας, πυ παρατιριέτε ςτα τέλι τυ 19-υ εόνα. Τιν εποχι, πυ κατορθόνι να πάρι τιν εκςυσία ςτα χέρια-τυ ο πρότος με κςεκάθαρι μπορζυαζικι ςινίδιςι έλινας πολιτεφτις Χ. Τρικύπις. Κε δεν ίνε καθόλυ ςιμπτοματικο, ότι τότε γίνετε επανάςταςι ςτιν νεοελινικι φιλολογία, πυ γι' αφτιν αρχίζι κενύργιος ςταθμος. Τότε βγένι το „Τακςίδι" τυ Πςιχάρι, πυ ανατάρακςε τα ςτεκάμενα νερα τυ ςχολαςτικιζμυ. Τότε ο Ροίδις έγραφε τις περίφιμες κλαςικες κριτικές-τυ μελέτες για τι ςίνχρονι νεοελινικι φιλολογία κε έδινε νέα κατέφθινςι ςτιν πίιςι. Τότε προτοφάνικε κε ο πατέρας τυ ελινικυ ρεαλιζμυ ςτιν πεζογραφία, ο Παπαδιαμάντις. Ος τότε κιριαρχύσανε ςτιν πρόζα ι ρομαντικι καθαρεβυςιάνι, πυ αντιπροςοπέβανε ςτιν πίιςι τιν τάκςι τον εβγενον φευδάλον κε τον μεγαλεμπόρον.

Αφτι έπερναν τα θέματά-τυς τις περιςότερες φορες απο τιν ιςτορία, ί απο τιν ζοι κε τιν φίςι κςένον χορον, ί κε απο τιν ελινικι επανάςταςι τυ 21· μα κε ςτιν τελεφτέα περίπτοςι ι ίροές-τυς έμιαζαν τυς ιπότες τις Δίςις κε όχι τα γνοςτα ιςτορικα πρόςοπα. Κε κοντα ς' όλα αφτα τυς έβαζαν να μιλυν ςτιν καθαρέβυςα, πυ δεν τιν ίκςεραν καθόλυ!!

Ενάντια λιπον ς' αφτο το οπιςτοδρομικο κε αντιδραςτικο

ρέβμα ςτιν φιλολογία αγονιςτίκανε ι πιο προοδεφτικι μπορζυάδες απο τον Βιλαρα ός τον Λαςκαράτο κε τυς εχτοπίςανε ςχεδον απο τιν πίιςι ςτα τέλι τυ 19-υ εόνα. Ι πρόζα όμος ός τότε ίτανε ςα να πύμε τςιφλίκι-τυς. „Ολα κι όλα, έλεγαν τότε, ςτι διμοτικι μπορύνε να γραφύνε τραγυδάκια όχι όμος κε μεγάλα ςοβαρα έργα. Αφτα μόνο ςτιν καθαρέβυςα μπορύνε να γράφοντε".

Τιν ιδέα αφτι τι διαπςέφςανε ι διιγιματογράφι εκπρόςοπι τις μπυρζυαζίας, ςτα τέλι τυ 19-υ εόνα. Μα ι ςτροφι αφτι δε γένικε απότομα.

Τρις, ίτανε ι κιριότερι κε ι πιο αντιπροςοπεφτικι τίπι τον διαφόρον ςτρομάτον τις μπυρζυαζίας ςτιν λογοτεχνία. Πρότος, ο Παπαδιαμάντις, πυ αναφέραμε παραπάνο. Δέφτερος, ο ιπάλιλος τυ μεγάλυ εμπορικυ ίκυ Ράλι, Κλεάνθις Μιχαιλίδις (Αργίρις Εφταλιότις) κε τρίτος ο γιατρος Αντρέας Καρκαβίτςας. Ο πρότος ιπίρκςε εκςιμνιτις τις μεςςανικις ιθικις· ο δέφτερος προπαγανδιςτις τυ „δικέυ" τις εκμετάλεπςις κε πράχτορας τυ ίκυ Ράλι ςτο ιδεολογικο μέτοπο, ςοβινιςτις ος το μεδύλι· ο τρίτος ο Αντρέας Καρκαβίτςας, γι' αφτον ιδιέτερα θα μιλίςυμε, αποτελι κςεχοριςτι φιςιογνομία ςτα νεοελινικα γράματα.

Ο Α. Καρκαβίτςας γενίθικε ςτα Λέχενα τις Ιλίας (νομός τις Πελοπονίςυ) κε ςπύδαςε τιν ιατρικι ςτο πανεπιςτίμιο τις Αθίνας. Εκανε πολα χρόνια τον γιατρο ςτα εμπορικα καράβια. Αργότερα ος ςτρατιοτικος γιατρος ακολύθιςε τα ςτρατολογικα ςιμβόλια, πυ περιοδέβανε κε ίχε έτςι τιν εφκερία να γνορίςι τιν ζοι τον χορικον κε απο κοντα να τιν μελετίςι. Μάζεψςε πλύςια λαογραφικι ίλι, πυ τιν εποφελίθικε κατόπιν ςτα έργα-τυ. Ο Κ. άρχιςε να γράφι πολι νέος. Πρικιζμένος με μεγάλι ιδιοφιία κε τάλαντο καλιτέχνι, κατόρθοςε να μας δόςι ρεαλιςτικες κε ςπαρταριςτες ικόνες απο τιν ζοι τον αγροτον κε τον ναφτον, γαρνιριζμένες με ιπέροχες περιγραφες τις φίςις. Εκίνο όμος, πυ ανιπςόνι πιο πολι τιν ακςία τυ Α. Κ. ίνε, ότι ιπίρκςε ο ρεαλιςτικότερος απο όλυς τυς ςίνχρονός-τυ λογοτέχνες τις μπυρζυαζίας. Ι καλιτεχνικί-τυ ςινίδιςι τον έκανε να ομολογίςι νέτα-ςκέτα ςτο έργο-τυ ο «Ζιτιάνος», ότι ι χορικι τις Θεςα-

λίας ίςτερα απο τιν προςάρτιςι (ένοςι) τις χόρας-τυς με τιν «μιτέρα» Ελάδα ι ικονομικί-τυς κατάςταςι εχιροτέρεψε· να χαραχτιρίςι στο διίγιμά-τυ ι „Θάλαςα“ με τα βαθιςτόχαςτα κε επιγραματικα εκίνα λόγια τόςο ιπέροχα τιν ζοι τον ναφτον (μερμίνκι ςτι δυλια, ποτε όμος ςτο ςίναγμα)· να μας περιγράψςι τόςο ρεαλιςτικα τιν ελεινι ζοι τον ςφυνκαράδον ςτιν δραματικι εκςιςτόριςι τις αδελφοκτονίας τον ςφυνκαράδον Ραφαλιάδον.

Ο Κ. ςτάθικε πραγματικα κοντα ςτυς βαςανιζμένυς τις ζοις, ένιοςε βαθια τον πόνο-τυς κε τιν διςτιχία-τυς, κατόρθοςε να τα απικονίςι καλιτεχνικα, ι κινονική-τυ όμος θέςι κε προέλεψςι δεν τον επιτρέψςανε να κςεςκεπάςι τιν ρίζα τυ κακυ. Ιτανε μικροαςτος, φοβερα διλιτιριαζμένος κε εχμαλοτιζμένος απο τις φευδαρχυ-μπυρζυάζικες πατριοτικες παράδοςες, πυ κιριαρχύςανε κε ςτι λογοτεχνία. Γι' αφτο δεν μπορι να βγάλι ςοςτα ςιμπεράζματα, πέφτι ςε ανακολυθίες κε άκριτες κε επιπόλεες γνόμες.

Ετςι ςτον „Ζιτιάνο“, αν θα τον πιςτέψςυμε ι χορικι πλαςτίκανε εκ φίςεος τέτιι κε δεν φτέι το καθεςτος, αλα ι μίρα-τυς· ςτιν „Θάλαςα“ ο ιροάς-τυ, πυ τόςο ιπόφερε απο το κακο αφτο ςτιχίο, μια „καλι τίχι“ τον αποκαταςτένι ςτιν κςιρα. Ιςτερα, όμος απο χρόνια άνετις κε ίςιχις ζοις, ρίχνετε πάλι ςτις ανκάλες τις άπιςτις ερομένις-τυ, τρελος απο τιν αγάπι-τις· ςτυς „Σφυνκαράδες“ δεν φτένε ι εκμεταλεφτές-τυς, φτέι το επάνκελμα τυ ςφυνκαρα κ.υ.κ.

Δεν μπορύςε να προχορίςι παραπάνο ο μικροαςτος Κ. κε να κςεςκεπάςι τιν πραγματικι ρίζα τυ κακυ.

Εχτελύςε τιν παρανκελία τις τάκςις-τυ, πυ φρόντιζε ν' αποτραβίκςι τιν προςοχι τον εργαζόμενον απο τον αγόνα κατα τον εκμεταλεφτον κε να τυς αποκιμίςι με τιν ιδέα, ότι τέτιος επλάςτικε ο κόζμος κε ςαν τέτιος έχι πάλι τις χάρες-τυ.

Ο Κ. έγραψςε πολα έργα. Στιν ςιλογι αφτι δίνυμε τα εκλεχτότερα απο κίνα, πυ έχυμε. Ι αδιναμίες τυ Κ., πυ παραπάνο αναφέραμε ςτα άλα-τυ έργα φένοντε πιο πολι.

Ι αδιναμία-τυ αφτι να κρίνι ςοςτα κε να βρι τιν πιγι τυ κακυ φένετε ακόμα κε ςτιν ςτάςι, πυ βάςτακςε ςτο γλοςικο ζίτιμα κε ςτιν εκςίγιςι, πυ τυ δίνι. Απο καθαρεβυςιάνος όπος

όλι, έγινε φανατικος πςιχαριςτις, γλίτοςε κατόπιν απο τον πςιχαριζμο ςτα τελεφτέα-τυ έργα, μα δεν κατάλαβε ποτε τιν κινονικι ςιμαςία τυ γλοςικυ ζιτίματος.

Κε ενο τόςο όμορφα περιγράφι τα κακα τις καθαρέβυςας, φαντάζετε, ότι αφτι (ι καθαρέβυςα) ίνε γένιμα τις ιδιοτροπίας μερικον, πυ θέλανε να κάνυνε τον έκςιπνο. Μα ας δόςυμε το λόγο ςτον ίδιο: «Ινε γλόςα (ι καθαρέβυςα) μπαλςαμομένι· γλόςα, πυ κάμποςι έ κ ς ι π ν ι (ιπογράμιςι δικί-μας Κ. Τ) αντι να τιν αφίςυν μέςα ςτιν ςεβαςτι θίκι-τις, τιν εςίκοςαν, τις έδοςαν ολίγι ζοι κε με τα δεκανίκια ςτα χέρια, με τις αράχνες κε με τις ςκόνες τον εόνον τιν έβαλαν μπροςτα για να τυς πάι κυτςα-κυτςα ςτιν εποχι τυ Λυκιανυ κε τυ Κςενοφόντα.

Αφτι ςα ςτρίνκλα φοβερι έφαγε ος τα τόρα κε έθαπςε μες ςτα βρομερα κυρέλια-τις κάθε καλιτεχνικο κε θιλικο νυ, πυ θέλιςε να τι λατρέπςι. Γιατι ίνε γλόςα, πυ ςυ παγόνι τον ενθυςιαζμο, ςυ κόβι τι δίναμι, ςυ αλάζι το έςθιμα. Ινε καλύπι, πυ ι κακί-τυ πάςτα αλάζι κε κάθε-τι, πυ θα χίςις μέςα-τυ. Τις ρίχνις χριςάφι κε ςυ βγάζι κάρβυνο· τις ρίχνις φοτια κε ςυ βγάζι ςτάχτι· τις ρίχνις έμα κε ςυ βγάζι λαχανόζυμο. Κε αν καμια φορα έβγαλε κε λαμπρο μέταλο, πρέπι να φανταςτις, πος ςε καλίτερο καλύπι το μέταλο αφτο θα ίταν ακόμι καλίτερο».

Τα έργα τυ Κ. απο άποψι γλόςας πολι θα οφελίςυνε τυς αναγνόςτες-τυ. Ι γλόςα τυ Κ. ςτι ςιλογι, πυ δίνυμε, ίνε καθάρια διμοτικι, πλύςια, απλι, απαλαγμένι απο λογιοτατιζμυς, με λίγυς ιδιοματιζμυς κε μπορι να χριςιμέπςι ος πρότιπο μίμιςις για τυς νέυς-μας, πυ ςπυδάζυνε τι διμοτικι.

Ο προςεχτικος αναγνόςτις θα παρατιρίςι ιδιέτερα τιν αβίαςτι κε μεςτομένι φράςι τυ ςινγραφέα κε τις πολες κε ικονικες ςίνθετες λέκςες, πυ δίνυνε ςτι διίγιςί-τυ ιδιέτερι γοιτία.

Κ. ΤΟΠΧΑΡΑΣ.

Ι ΘΑΛΑΣΑ

Ο πατέρας-μυ δεν ίχε ςκοπο να με κάμι ναφτικο.

— Μακρια, έλεγε, μακρια, πεδί-μυ, απο τ'άτιμο ςτιχιο! Δεν έχι πίςτι, δεν έχι έλεος. Λάτρεπςέ-τιν όςο θες· δόκςαςέ-τιν· εκίνι το ςκοπό-τις. Μιν κιτας πυ χαμογελα, πυ ςυ τάζι θιςαβρυς. Αργα-γρίγορα θα ςυ ςκάπςι το λάκο, ί θα ςε ρίκςι πετςι κε κόκαλο, άχριςτο ςτον κόζμο.

Κε τα έλεγε αφτα άνθροπος, πυ έφαγε τι ζοί-τυ ςτο καράβι· πυ ο πατέρας, ο πάπος, ο προπάπος όλι ος τι ρίζα τις γενιας κςεπςίχιςαν ςτο παλαμάρι. Μα δεν τα έλεγε μόνον αφτος, αλα κ' ι άλι γέροντες τυ νιςιυ, ι απόμαχι τον αρμένον τόρα, κε ι νεότερι, πυ ίχαν ακόμι τυς κάλυς ςτα χέρια, όταν κάθιζαν ςτον καφενε να ρυφίκςυν τον ναργιλε, κυνύςαν το κεφάλι κε ςτενάζοντας έλεγαν:

— Ι θάλαςα δεν έχι πια πςομι. Ας ίχα ένα κλίμα ςτι ςτερια κε μάβρι πέτρα να ρίκςο πίςο-μυ.

Ι αλίθια ίνε πος πολί-τυς όχι κλίμα, αλα νιςι ολάκερο μπορύςαν ν' αποκτίςυν με τα χρίματά-τυς. Μα όλα τα

έριχναν ςτι θάλαςα. Παράβγεναν πιός να χτίςι μεγαλίτερο καράβι· πιός να προτογίνι καπετάνιος. Κε εγο, πυ άκυα ςιχνα τα λόγια-τυς κε τα έβλεπα τόςο αςίμφονα με τα έργα-τυς, δε μπορύςα να λίςο το μιςτίριο. Κάτι, έλεγα, ερχόνταν κ' έςερνε όλες εκίνες τις πςιχες κε τις νκρέμιζε άβυλες ςτα πέλαγα, όπος ο τρελοβοριας τα ςτιρολίθαρα.

Αλα το ίδιο κάτι μ' έςπροχνε κε μένα εκι. Απο μικρος τιν αγαπύςα τι θάλαςα. Τα πρότα βίματά-μυ να πις, ςτο νερο τα έκαμα. Το πρότο-μυ πεγνίδι ίταν ένα κυτι απο λυμίνια μ' ένα κςιλάκι ορθο ςτι μέςι για κατάρτι, με διο κλοςτες για παλαμάρια, ένα φίλο χαρτι για πανάκι κε με τιν πίρινι φανταςία-μυ, πυ το έκανε μπάρκο τρικύβερτο. Πίγα κε τὄρικςα ςτι θάλαςα με καρδιοχτίπι. Αν θέλις ίμυν κε γο εκι μέςα. Μόλις όμος το απίθοςα κε βύλιακςε ςτον πάτο. Μα δεν άργιςα να κάνο άλο μεγαλίτερο απο ςανίδια. Ο ταρςανας για τύτο ίταν ςτο λιμανάκι τυ αι-Νικόλα. Το έρικςα ςτι θάλαςα κε τ' ακυλύθιςα κολιμπόντας ος τιν εμπατι τυ λιμανιυ, πυ το πίρε το ρέμα μακρια. Αργότερα έγινα πρότος ςτο κυπι, ςτο κολίμπι πρότος· τα λέπια μυ έλιπαν.

— Μορε γιά-ςυ κε ςι θα μας ντροπιάςις όλυς! έλεγαν ι γερονάφτες, όταν μ'έβλεπαν να τςαλαβυτάο ςα δέλφινας.

Εγο καμάρονα κε πίςτεβα να δίκςο προφιτικα τα λόγια-τυς. Τα βιβλία — πίγενα ςτο Σχολαρχίο θιμύμε — τα έκλιςα για πάντα. Τίποτα δεν έβριςκα μέςα να ςιμφονι με τον πόθο-μυ. Ενο εκίνα, πυ ίχα γίρο-μυ, πςιχομένα κε άπςιχα, μυ έλεγαν μίρια. Ι νάφτες με τα ιλιοκαμένα-τυς πρόςοπα κε τα φανταχτερα ρύχα·

ι γέροντες με τα διιγίματά-τυς· τα χςίλα με τι χτιπιτι χορμοςτασια, ι λιγερες με τα τραγύδια-τυς:

Ομορφος πΰνε ο γεμιτζις, όταν βραχι κι αλάκςι
κε βάλι τ' άςπρα ρύχα-τυ κε ςτο τιμόνι κάτςι.

Το άκυα απο τιν κύνια-μυ κ' έλεγα πος ίταν φονι τυ νιςιύ-μας, πυ παρακινύςε τυς άντρες ςτι θαλαςινι ζοι. Ελεγα, πότε κ' εγο να γίνο γεμιτζις κε να κάτςο θαλαςοβρεγμένος ςτο τιμόνι. Θα γινόμυν όμορφος τότε, παλίκαρος ςοςτος· θα με καμάρονε το νιςι, θα με αγαπύςαν τα κορίτςια! Νε· τιν αγαπύςα τι θάλαςα! Τιν έβλεπα ν' απλόνετε απο τ' ακροτίρι ος πέρα, πέρα μακρια, να χάνετε ςτα υρανοθέμελα ςαν ζαφιρένια πλάκα ςτροτι, βυθι κε πάςχιζα να μάθο το μιςτικό-τις. Τιν έβλεπα, οργιζμένι άλοτε, να δέρνι με αφρυς τ' ακρογιάλι, να καβαλικέβι τα χάλαρα, να ςκαλόνι ςτις ςπιλιες, να βροντα κε να ιχάι, λες κε ζιτύςε να φτάςι ςτιν καρδια τις Γις για να ζβίςι τις φοτιές-τις. Κ'έτρεχα μεθιζμένος να πέκςο μαζί τις, να τι θιμόςο, να τιν ανανκάςο να με κινιγίςι, να νιόςο τον αφρό-τις απάνο-μυ, όπος πιράζυμε αλιςοδεμένα τ' αγρίμια. Κε όταν έβλεπα καράβι να ςικόνι τιν άνκιρα, να βγένι απο το λιμάνι κε ν' αρμενίζι ςτ' ανιχτα· όταν άκυα τις φονες τον νάφτον, πυ γίριζαν τον αργάτι κε τα καταβοδόματα τον γινεκον, ι πςιχί μυ πετύςε θλιβερο πυλάκι απάνοτυ. Τα ςταχτόμαβρα πανια, τα ολοφύςκοτα· ςκινια τα κοντιλογραμένα· τα πόμολα, πυ άφιναν φοτινι γραμι πςιλα, μ'έκραζαν να πάο μαζί-τυς, μυ έταζαν άλυς τόπυς, ανθρόπυς άλυς, πλύτι, χαρες, φιλια. Κε νιχτόιμερα

ι πσιχί-μυ κατάντισε άλον πόθο να μιν έχι παρα το ταξίδι. Ακόμι κε τιν όρα, πυ ερχόταν πικρο χαμπέρι στο νισι κε ο πνιγμος πλάκονε τις πσιχες όλον κε γινόταν βυβι ι θλίπσι απο τα ζαρομένα μέτοπα ος τ' άπσιχα λιθάρια τις ακρογιαλιας· όταν έβλεπα τα ορφανοπέδια στυς δρόμυς κε τις γινέκες μαβροφόρες, απαριγόριτες τις αρεβονιαστικες· όταν άκυα να διιγύντε ναβαγι το μαρτιριό-τυς, πίζμα μ' έπιανε, πυ δεν ίμυν κ' εγο μέσα· πίζμα κε σίνκριο μαζι.

Δεν κρατίθικα περισότερο. Ελιπε ο πατέρας με τι σκύνα στο ταξίδι. Μίσεβε κι ο καπεταν Καλιγέρις ο θίος-μυ για τι Μάβρι θάλασα. Τυ έπεσα στο λεμο· τον παρακάλεσε κ' ι μάνα-μυ απο φόβο μιν αροστίσο· με πίρε μαζί-τυ.

— Θα σε πάρο μυ λέι, μα θα δυλέπσις· το καράβι θέλι δυλια. Δεν ίνε πσαρότρατα νάχις φαι κε ίπνο.

Τον φοβόμυνα πάντα τον θίο-μυ. Ιταν άγριος κε κακος σε μένα, όπος κε στυς νάφτες-τυ. Κάλιο σκλάβος στ' Αλιτζέρι — παρα με τον Καλιγέρι, έλεγαν για να δίκσυν τιν απονιά-τυς. Οτι παστο παλιοκρέατο, μυχλιαζμένος μπακαλιάρος, αλέβρι πικρο, σκυλικιαζμένι γαλέτα, τιρι-τεμπεσίρι στιν αποθίκι τυ Καλιγέρι βρισκότανε. Κι ο λόγος-τυ πάντα προσταγι, αγριοβλαστίμια κε βρισίδι. Μόνον απελπιζμένι πίγεναν στι δύλεπσί-τυ. Μα ο μαγνίτις, πυ έσερνε τιν πσιχί-μυ, έκαμε να τα λιζμονίσο όλα. Να πατίσο μια στιν κυβέρτα, έλεγα, κε δυλια όσι θες.

Αλιθινα ρίχτικα στι δυλια με τα μύτρα. Εκαμα πεγνίδι τις ανεμόσκαλες. Οσο πσιλότερα ι δυλια, τόσο πρόθιμος εγο. Μπορι ο θίος-μυ να ίθελε να πεδεφτο

απο τιν αρχι, για να μετανιόσο. Απο τιν πλίσι τις κυβέρτας στο κσίσιμο· απο το ράπσιμο τον πανιον στον σκινιον το πλέκσιμο· απο το λίσιμο τον αρμένον στο δέσιμο. Τόρα στιν τρόμπα· τόρα στον αργάτι· φόρτομα-κσεφόρτομα, καλαφάτιζμα, χρομάτιζμα πρότος εγο. Πρότος; Πρότος· τι μ' έμελε; Μυ έφτανε πος ανέβενα πσιλα στι στάβροσι κ' έβλεπα κάτο τι θάλασα να σχίζετε κε να πισοδρομι ιποταχτικί-μυ. Τον άλον κόζμο, τυς στεριανυς, με θλίπσι τυς έβλεπα.

— Πσε!.. έλεγα με περιφρόνισι. Ζύνε τάχα κ' εκίνι!..

Απάνο στο μεθίσι-μυ ακύο τι φονι τυ καπετάνιυ να βροντα δίπλα-μυ.

— Μάινα πανια!.. Μάινα κε στίνκα πανια!..

Τρόμακσα κε τρέχο πίσο απο τυς νάφτες. Πιδυν εκίνι στυς φλόκυς· κοντα κ' εγο. Σκαρφαλόνυν στις στάβροσες, απάνο κ' εγο. Σε πέντε λεφτα το μπάρκο έμενε κσιλάρμενο. Μα ο καπετάνιος δεν έπαβε να φονάζι, να βρίζι κε να βλαστιμα. Τον κιτάζο, ανάθεμα κε κατάλαβα τι έλεγε.

— Μορε τί τρέχι; ροτάο το διπλανό-μυ, εκι πυ δέναμε τον παπαφίνκο.

— Ι τρόμπα, δε βλέπις; Ο σίφυνας!

Σίφυνας! έφρικσα. Ακυστα ίχα τα θάματά-τυ· πος σαρόνι ότι λάχι στο διάβα-τυ· σχίζι πανια, ρίχνι κατάρτια, γονατίζι πλεύμενα. Τόρα τον έβλεπα με τα μάτια-μυ. Δεν ίταν ένας· ίταν τρις-τέσερες. Ι διο κατα το Βατυμ· ι άλι δίπλα στ' ανιχτα. Κ' εμπρός-μας ο Κάφκασος σκυντύφλις, έδιχνε τα χαλαρόφραχτα περιγιάλια-τυ. Ο υρανος σιγνεφοσκεπαζμένος, ι θάλασα μαβριδερι μ' ένα

ελαφρο τρέμυλο, ςαν να ίχε ανατριχίλα. Πρότι φορα πυ ίδα φοβιζμένι τι φιλενάδα-μυ.

Ο ένας ςίφυνας λιγνος, καμαροτος ςαν προβοςκίδα ελέφαντα, κρεμόνταν ςτα νερα μάβρος κε ακίνιτος. Ο άλος χοντρος, ολόιςος, κόπικε άκςαφνα ςτι μέςι ςαν καπνοκολόνα, ςκόρπιςε ι βάςι-τυ κε απόμινε γλοςίδι, κρεμάμενο απο τα ςίγνεφα. Ιδα να τεντόνι το λεμό-τυ εδο κε κι, να κινι τις φύντες-τυ ςα φιδόγλοςες, λες κε ζιτύςε κάτι ςτα νερα κε άκςαφνα να κυλυριάζετε κε να φολιάζι ςτα ςίςκοτα. Ο τρίτος όμος ςταχτόμαβρος, ςαν κορμος λέφκας, αφυ ρύφικςε κε πρίςτικε καλα, δραμπαλίςτι κε βάδιςε καταπάνο-μας.

— Κάτυ μορε! κάτυ! ακύο φονι απο το κάςαρο.

Γιρίζο· ι νάφτες ίχαν κατεβι. Εγο ανκαλιαζμένος καλα ςτο κορζέτο κςεχάςτικα κιτάζοντας το θάμα. Γλίςτριςα δίπλα ςτον καπετάνιο. Τον βλέπο με μάτια γυρλομένα να κιτάζι το ςτιχιο. Στο δεκςι χέρι κρατύςε ένα μαβρομάνικο λάζο κ' έςτεκε πίςο ςτο πρίμιο κατάρτι, ςα να το έβανε μετερίζι. Κοντα ο νάφκλιρος γέμιζε βιαςτικα το ςκυριαζμένο τρομπόνι κε γίρο ι νάφτες κίταζαν πότε τον υρανο, πότε τι θάλαςα κερομένι.

Ο ςίφυνας οςτόςο πλάκονε φτεροπόδαρος, ρυφόντας το νερο κε τινάζοντάς-το ςτον υρανο, μάβρι καταχνια κι αντάρα. Τόρα έλεγες θα μας γδίςι το καράβι, ί θα το ςικόςι ςίνκορμο πςιλα. Ετςι έφταςε διο οργιες μακριά-μας. Εφενκε ολοςτρόνκιλος, κςανθοπράςινος, ςαν καπνιζμένο κρίςταλο κε μέςα-τυ ανεβοκατέβενε το έμβολο, λες κε ίθελε να ζβίςι μεγάλι πιρκαγια ςτα επυράνια.

— Βάρα! προςτάζι ο καπετάνιος.

Ο νάφκλιρος αδιάζι απάνο-τυ το τρομπόνι. Παλιόχαρφα, μολίβια, ςτυπια, όλα χόνεπςαν ςτα πλεβρά-τυ. Φάνικε να τρεμυλιάζι κε ςταμάτιςε. Δοκίμαςε πάλι να κινιθι, έκαμε διο κλοθογιρίζματα ςτον τόπο κε ςτάθικε πάλι ζμίγοντας τι θάλαςα με τον υρανο.

— Δεν χάναμε τίποτα· ίπε πικραμένος ο καπετάνιος ςτο νάφκλιρο.

— Το βλέπο κ' εγο.

. . . .

Βρόντος ακύςτικε, λες κ'έςκαςε κανόνι κε μέγα κίμα κίλιςε απάνο ςτο κατάςτρομα. Σίνκερα ο Κάφκαςος άςτραπςε κε βριχίθι τρανολάλιτα, δρόλαπας εκςέςπαςε κ' ι θάλαςα ι φοβιζμένι άφριςε τόρα κε μάνιαςε απ' άκρι ς' άκρι τυ πόντυ.

— Ιςα πανια! πρόςτακςε ο καπετάνιος γοργα. Τις γάμπιες! τυς φλόκυς! τα τρέγα!.. Κατςάρτε τις ςκότες!

Ανίκςαμε τα πανια κε το μπάρκο έπιαςε πάλι τι γραμί-τυ.

***

Τρις βδομάδες αργότερα κατεβίκαμε ςτιν Πόλι φορτομένι. Εκι έλαβα πρότο γράμα τις μάνας-μυ. Πρότο γράμα, πρότο μαχέρι ςτιν καρδιά-μυ.

«Πεδί-μυ, Γιάνι-μυ· έλεγε ι γρια. Οταν γιρίςις πάλι ςτο νιςι δε θα ίςε πια καπετάνιυ πεδι. Πάι ο πατέρας-ςυ, ι όμορφι ςκύνα πάι· πάνε ι δόκςες-μας! Τα ρύφικςε όλα ι Μάβρι θάλαςα. Τόρα δεν έχις τίποτε παρα το χαμόςπιτο, εμένα τιν άφτυρι... Για ςτα χέρια-ςυ! Δύλεπςε, πεδί-μυ, κε τίμα το θιό-ςυ. Αν ςυ μένι κάποτε κςεδύλιο ςτέλνε-το...»

Στάβροσα τα χέρια-μυ, κίτακσα με βυρκομένα μάτια τι θάλασα. Τα λόγια τις γραφις μυ φάνικαν απόφονο στα λόγια τυ πατέρα-μυ. Τόσα χρόνια καραβοκίρις κε τόρα ι χίρα-τυ πρόζμενε το δικό-μυ κσοδύλιο...! Κε κίνυ το κορμι, τα σιδερένια μπράτσα πιός κσέρι τάχα σε τι χάλαρα δέρνονταν, πιός γλάρος τα πετσοκόβι, πιό κίμα να λεφκένι τα πσιλόλιγνα κόκαλα!

Οιμε! Ανταμόσαμε για ίστερι φορα μόλις μπίκε στι Θεοδόσια. Καθος με ίδε πσιλα να μαινάρο τον τρίνκο, έκαμε το σταβρό-τυ κ' έμινε άφον' άλαλος.

— Τί τον κιτας, καπεταν Ανκελι; τυ φονάζι ο Καλιγέρις· δεν τον αλάζο με τον καλίτερο νάφτι-συ.

Εγο διπλοπαρακάλυν ν' ανίκσι ι θάλασα να με καταπιι. Οσο έβλεπα απάνο-μυ το βλέμα-τυ, ισιχία δεν έβρισκα. Ετρεχα βιαστικος, απο τι μιαν άκρι στιν άλι, κατέβενα στιν πλόρι, ανέβενα στο κάσαρο, πέρναγα στις στραλιέρες, έπιανα τον αργάτι, δύλεβα τιν τρόμπα. Εκίνος κατάλαβε, πος τα ίχα σαστιζμένα κε δε σικόθικε απο τι θέσι-τυ· μόνον με ακολυθύσε με βλέμα παραπονιάρικο σα να μ' έβλεπε στο νεκροκρέβατο.

Τιν άλι μέρα μ' έμπλεκσε, πυ πίγενα στιν πόλι. Μόλις τον αγνάντεπσα, θέλισα να κριφτο· αλ' απο μακρια τόσο προσταχτικο ίταν το νόιμά-τυ, πυ τα πόδια-μυ κόπικαν.

— Βρε, πεδί-μυ, τί έπαθες; μυ λέι. Το σκέφτικες καλα τί θα κάμις;

Πρότι φορα γνόριζα τι γλίκα τις φονίς-τυ. Δε σάστισα όμος.

— Πατέρα τυ ίπα· το σκέφτικα. Κακο κε πσιχρο μπορι να ίνε το κίνιμά-μυ· μα δε δίναμε να κάμο αλιος.

Δε μπορο να ζίςο αλιότικα. Με κραζ' ι θάλαςα. Μι θες να με μποδίςις. Αςε-με κι πυ βρίςκομε, γιατι θα πάρο τα μάτια-μυ κε δε με κςαναβλέπις.

Στάθικε λίγο, με κίταχςε κατάματα, κύνιςε το κεφάλι.

— Καλα πεδί-μυ ίπε... Εγο έκαμα τυ χρέος-μυ. Υτε έκςοδα λιπίθικα, ύτε λόγια· θιμίςυ-το, μι με αναθεματας αργότερα. Πίγενε ςτιν εφχί-μυ.

Ιςτερί-τυ εφχι, πρότι-μυ θλίψι. Ι θάλαςα ςτο πρότο-μυ ταξίδι πλίροςε τιν αγάπι-μυ. Εμινα πια ανανκαςτικος δυλεφτις τυ καπεταν Καλιγέρι. Δυλεφτις για το πςομάκι. Πςομάκι το δικό-μυ κε τις καπετάνιςας. Αλα με όλι τι ςιμβυλί-τις ύτε να τιμίςο, ύτε να δυλέπςο μπόρεςα περιςότερο το θίο-μυ. Αν ίνε να δυλέπςο νάφτις, ςκέφτικα,... βρίςκοντε κι άλα καράβια. Απο να δέχομε τις βριςες τυ ςινκενί-μυ, καλίτερα ενυ κςένυ. Αποφάςιςα ςτο πρότο λιμάνι να κςεμπαρκάρο με το καλο.

— Με το καλο; άςε κε να δις· λέι ο καπεταν Καλιγέρις, όταν μάντεπςε το ςκόπο-μυ.

Πάο μια μέρα να τυ ζιτίςο λάδι για το φαγι.

— Δεν έχι, μυ λέι· το τρόι εκίνος, πυ κάθετε ςτο τιμόνι. Πάο δέφτερι· το ίδιο. Πάο τρίτι· πάλι το ίδιο. Φιλάο κε γο μια μέρα, πυ ίμυν ςτο τιμόνι, πέρνο τον αι-Νικόλα, τον δένο ςτο διάκι κε το αφίνο μάρμαρο. Το καράβι άρχιςε να γιρίζι ςαν άμιαλο ςτι θάλαςα.

— Μορε Γιάνι! φονάζι ο καπέτανιος. Πιόν άφιςες ςτο τιμόνι;

— Εκίνον πυ τρόι το λάδι.

Ι νάφτες ςκάνε τα γέλια. Θιμόνι.

— Να φίγις! μυ λέι· γρίγορα τα ρύχα-ςυ κι όκςο.

— Να φίγο, το λογαριαζμο.

Με πέρνι στιν κάμαρα κι αρχίζι να στρόνι το λογαριαζμο κατα τι σινίθιά-τυ.—Τιν τάδε μέρα σιμφονίσαμε· τιν τάδε μπίκες μέσα· τιν άλι έφερες τα ρύχα-συ, τιν άλι φίγαμε, τιν άλι έπιασες δυλια. Δεν ίνε έτσι;

Υτε πολες ύτε λίγες. Πέντε μερον μιστο μυ έτρογε. Πάλι καλα.

— Ετσι· τυ απάντισα.

Κε βγίκα με διο σφάντζικες στι Μεσίνα.

***

Αρχισε τόρα ι ζοι τυ νάφτι με τα όλα-τις. Ζοι κε τιχσι. Μερμίνκι σοστο. Μερμίνκι στι δυλια, ποτε όμος κε στο σίναγμα. Τί να έβρις, τί να σινάχσις; Μεροδύλι μεροφάι Ενα ζεβγάρι ποδίματα, ένας μισθος. Ενας μυσαμας, άλος μισθος. Ενα γλέντι στο Κεμερ-αλτι, άλος. Ενας μίνας άδυλος, εχσι χρέος. Σίρε να κάμις κομπόδεμα κε να κιβερνίσις σπίτι. Δόχσα να έχι ο Χάρος, πυ μυ τὄκλισε γρίγορα· πέθανε ι καπετάνισα στο χρόνο απάνο κ' έτσι χσενιάσαμε. Απο καράβι σε καράβι, απο καπετάνιο σε καπετάνιο, απο ταχσίδι σε ταχσίδι, δέχα χρόνια τα έκλισα στι θάλασα. Τα λόγια τυ πατέρα-μυ νιχτόιμερα στ' αφτιά-μυ. Μα τί τ' όφελος; Βάρα τυ μαχεριυ γροθια. Αν ίχα κ' έγο ένα κλίμα στι στερια, πέτρα μάβρι θα έριχνα. Μα πύ το κλίμα; Απόφασι το πίρα. Ι το κίμα θα μυ φάι, ί θα με δόσι πετσι κε κόκαλο στον κόζμο. Καλα λιπον· ζοι χαρισάμενι! Δυλια κε γλέντι. Μιγάρις ίμυν μονάχος; Ολος ο ναφτόκοζμος έτσι δέρνετε. Εκαμα σε τόσα καράβια· ίδα κε τυς χσένυς, μα δε

ζίλεπςα τιν τίχι-τυς. Παντυ ίδια ι ζοι τυ νάφτι. Βριςιες απο τον καπετάνιο, απο τον φορτοτι καταφρόνια, φοβέρες απο τι θάλαςα, ςπροκςίματ' απο τι ςτερια. Οπυ κε να γιρίςις, ςτα κόντρα βρίςκεςε.

Μια φορα, πυ ίρθα ςτον Πιρεα με τιν ενκλέζικι φρεγάδα, ίπα να πάο ςτιν πατρίδα. Απο τότε πυ έφιγα με τον καπεταν Καλιγέρι δε γίριςα ποτε. Ι τίχι μ'άρπαχςε ςτα φτερά-τις κε μ'έφερε ζβύρα ςτι γι. Πίγα, ίβρα το ςπίτι χάρβαλο, τον τάφο τις μάνας-μυ χορταριαζμένο κε μια μικρύλα-μυ αγαπιτικια ςοςτι αντρογινέκα. Εριχςα διο ματιες ςτιν παλιά-μυ αγάπι. Στι δέφτερι ματια ανατρίχιαςα.

— Πιός κςέρι, πικροςιλογίςτικα, πιός κςέρι αν άκυα τυ πατέρα-μυ τα λόγια, τάχα δε θα ίμυν ςίμερα ο άντρας τις Μαριος;

Ο πατέρας-τις, ο καπεταν Πάραρις, ίταν παλιος καραβοκίρις, ςινομίλικος τυ δικύ-μυ. Στάθικε τιχερος ςτι θάλαςα, τιν τρίγιςε καλα, ίβρε τιν περίςταςι, πύλιςε το μπάρκο, αγόραςε χοράφια κε τα έκαμε περιβόλι. Μύντζοςε για πάντα το ταкςίδι.

Τιν άλι μέρα δεν έφιγα, όπος ίχα ςκοπο· ύτε τιν άλι. Υτε αποβδόμαδα. Δεν κςέρο, τί με κράταγε κι· δυλια δεν ίχα. Μα κάθε ςτιγμι ςτο νύ-μυ ερχόταν λιχνοζβίςτις ο ςιλογιζμος:

— Αν άκυα τυ πατέρα-μυ τα λόγια, τάχα δε θα ίμυνα ςίμερα ο άντρας τις Μαριος;

Κ' έκοβα βόλτες κάτο απο το ςπίτι-τις. Επιανα κάθε κοντόβραδο το δρόμο, πυ πίγενε ςτο πιγάδι για νερο, να πάρο μια ματια. Τί τα θες, τί τα γιρέβις; Τιν αγάπιςα τι Μαριο. Οταν τιν έβλεπα να διαβένι χαμιλο-

θόρα, λεβεντοπερπάτιτι με στίθι μεστoμένα κε τα μαλια ανεμιστα στις πλάτες, ποθύσα να κολίσο απάνο-τις. Ο μαγνίτις, πυ μ' έσιρε άπραγο πεδι στι θάλασα, μ'έσερνε τόρα στι γινέκα. Με το ίδιο πάθος ρίχτικα στ' αχνάρια τις πεντάμορφις. Εκι έβαλα προξενιτι τον καπεταν Καλιγέρι· εδο τι γρια Καλομίρα.

— Δε φέβγο, αν δεν πάρο απόκρισι· σιλογίστικα.

Ι προξενίτρα τα κατάφερε μια χαρα. Ζάχαρι έβαλε στα λόγια-τις κε πλάνεσε κε κορίτσι κε πατέρα εφθις.

— Να συ ιπο· μυ λέι ο καπεταν Πάραρις ένα βράδι παράμερα. Ο σκοπός-συ καλος κε τίμιο το φέρσιμό-συ. Δε θέλο κε καλίτερο να μπάσο σπίτι-μυ παρα το γιο τυ φίλυ-μυ, τυ αδερφύ-μυ. Το Μαριο ίνε δικό-συ· με μια σιμφονία. Θ' αρνιθις τι θάλασα. Εκίνο, πυ έλεγε ο πατέρας-συ, το λέο κ' εγο. Δεν έχι πίστι, δεν έχι έλεος. Θα τιν αφίσις λιπον τι θάλασα.

— Μα τί να κάμο; τυ ίπα· πός θα ζίσο; Ξέρις καλα, πος άλι τέχνι δεν έμαθα.

— Το ξέρο. Μα το Μαριο έχι το δικό-τυ.

— Λιπον θα πάρο γινέκα να με τρέφι;

— Οχι δε θα σε τρέφι· μι θιμόνις. Δε θέλο να σε προσβάλο. Θα δυλέπσις· θα δυλέπσετε κ' ι διο. Ινε το περιβόλι, ίνε τ' αμπέλι, ίνε το χοράφι. Δυλεφτάδες χαρτερυν.

Ι αλίθια ίνε, πος δεν ίθελα κε τίποτα άλο. Τι θάλασα τιν αρνιόμυν κε τιν απαρνιόμυν. Ιχα καταντίσι σαν τον αι-Λια, πυ πίρε στον όμο το κυπι κε ανέβι στα βυνα, ζιτόντας κατικία εκι, πυ ι άνθροπι δεν ίξεραν τ' όνομά-τυ. Παρόμια κ' εγο. Υτε τ' όνομά-τις ύτε το χρόμα-τις. Τα κάλι-τις δεν ίχαν για μένα μιστικα. Τα

μάγια λίθικαν.

— Σίμφονι, τυ ίπα· έχις το λόγο-μυ.

***

Τρία χρόνια έκαμα με το Μαριο απάνο στο Τραπι, χοριο τυ πεθερύ-μυ· τρία χρόνια ζοι αλιθινι. Εμαθα τιν αχςίνα κε δύλεβα μαζί-τις το περιβόλι, το αμπέλι, το χοράφι. Πός πέρναε ο κερος, δεν το κατάλαβα. Δυλια κι αγάπι. Τόρα ςκάφταμε, τόρα τρέχαμε κάτο απο τις κιτριες, ςαν πυλαράκια προτόβγαλτα. Εμαθα να ςκαλίζο τις κιτριες, να κλαδέβο τ' αμπέλι, να οργόνο το χοράφι. Ιχα πενίντα τάλαρα το χρόνο απο το κίτρο, ίκοσι απο το κραςι, απο το ςιτάρι ςαράντα· χοριςτα ο ςπόρος κε ι φάνκα τυ ςπιτιυ. Πρότι φορα ίδα ζοντανι ςτα χέρια-μυ τιν πλιρομι.

Το άλαλο χόμα έκανε χίλιυς τρόπυς, χρόματα, ςχίματα, μιρυδιες, καρπυς κε άνθι για να λαλίςι, «εφχαριςτο» να μυ ιπι, πυ το δύλεβα. Ανιγα τ' όργομα κε τ' όργομα έμενε ςτι θέςι-τυ· δεχότανε το ςπόρο, τον έκριβε απο τα πετινα, τον ζέςτενε κε τον νότιζε όςπυ τον έδιχνε πάλι ςτα μάτια-μυ ολόδροςο, χλοροπράςινο, χριςαφένιο, ςα να μυ έλεγε: Κίτα πός τον ανάςτιςα! Αλάφρονα το κλίμα απο το βάρος-τυ κε το κλίμα δακρίζοντας, τιναζόταν χαρύμενο, τα μάτια-τυ άνιγε ςαν πεταλύδα κε άκςαφνα πρόβενε ςταφιλοφορτομένο. Καθάριζα τιν κιτρια κ' εκίνι βεργολιγερι, πανόρια, πςίλονε φυντοτι καμαροτι, μυ χάριζε ίςκιο ςτα μεςιμερινα κάματα κε ίπνο αροματιςμένο τις νίχτες· το ίνε-μυ όλο το δρόςιζε με το χριςόκςανθο καρπό-τις... Οχι εκίνο το ανέςθιτο ςτιχιο,

πυ το αβλακόνι κε τρέχι να ζβίσι τ' αχνάρι-συ· το καλοπιάνις, το πενέβις, το τραγυδας κε κίνο σε σπρόχνι σα να συ λέι «τί θες εδο!» κε βριχέτε να συ ανίκσι το λάκο...

Κάθε ιλιοβασίλεμα ανεβέναμε στο χοριο. Εμπρος εκίνι με τα κατσίκια κυδυνοστόλιστα κε πεγνιδιάρικα· πίσο εγο με τιν ακσίνα στον όμο κε τι μύλα φορτομένι καπσόκσιλα. Αναβε τι φοτια το Μαριο να ετιμάσι το δίπνομας. Αναβα κ' εγο τιν πίπα-μυ στο κατόφλι κσαπλομένος, ανάμεσα στο κσανθο αγιόκλιμα, πυ σκάλονε στυς τίχυς, δίπλα στυς βασιλικυς, τυς διόζμυς, τις μαντσυράνες, πυ δε ζιτύσαν άλο τίποτα, παρα λίγο σκάλιζμα, κόμπο νεράκι για να μας λύσυν με μόσκυς.

— Καλι σπέρα.

— Καλί-συ σπέρα.

— Καλι νίχτα.

— Καλο κσιμέρομα.

Αλαζα καρδιοστάλαχτες εφχες με τυς σιντοπίτες-μυ. Δεν κίταζα πια τον υρανο, δεν κσέταζα τυ φενκαριυ τι θέσι, το τρεμολάμπιμα τον άστρον, τυ ανέμυ το φίσιμα, τις πύλιας τιν ανατολι. Κε όταν αργα στις γινέκας-μυ άραζα τιν ανκαλια, πιός κόρφος κε πιό λιμάνι πλάνο μπορύσε να χορίσι τιν εφτιχία-μυ!

Ετσι πέρασε ο δέφτερος χρόνος κε μπίκαμε στον τρίτο. Μια Κιριακι τυ Φλεβάρι κατεβίκαμε με τι γινέκαμυ στον αι-Νικόλα. Ο κσάδερφός-τις, ο καπεταν Μαλάμος βάφτιζε το μπρίκι-τυ κε μας ίχε καλεζμένυς στι χαρα. Ιταν ορέα ιμέρα—αρχι τυ πόθυ-μυ. Ο ταρσανας γεμάτος μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκύδια, ροκανίδια. Ο αέρας παράμεστος απο τιν άρμι τυ νερυ, τι μι-

ροδια τυ κατραμιυ, τις πίςας, τον ςχινιον. Λόφι τα ςτυπια, ςορι τα ςίδερα. Κε απ' άκρι ς' άκρι τις ακρογιαλιας βαρκύλες ομορφοβαμένες, μπρίκια αναςκελομένα, γολέτες κςαρμάτοτες, καρίνες αμακιαζμένες κε ςτριδοφόρτοτες· ςκελετι καικιον, ςκύνας, τρεχαντιριυ, άλι με το κοράκι κε το ςταβρο, άλι ντιμένι ος τιν κυπαςτι, μιςοτελιομένι άλι. Ολα τυ ναφτόκοζμυ τα ςίνεργα, ι απλι πόθι κε ι μεγάλες ελπίδες, κςιλόχτιςτες έςτεκαν ςτιν αμυδια. Ι καλεζμένι όλο το νιςί-μας — γιορτινοντιμένι γίριζαν ςτα ςκαρια, πιδύςαν μέςα τα πεδια, τα πςιλαφύςαν ι άντρες, τα καμάροναν, τυς μιλύςαν πολες φορες· έλεγαν τιν αξία-τυς, λογάριαζαν τι γοργάδα-τυς, ςιμβύλεβαν τον προτομάςτορα για το κάθε-τι.

Το μπρίκι τυ καπεταν Μαλάμυ απάνο ςτι ςκάρα-τυ, με τιν πλόρι ςπαθοτι, ςτεφανοζοζμένι τιν πρίμι, με τα ποντίλια-τυ απλοτα ζερβόδεκςα, έμιαζε ςαρανταποδαρύςα κιμάμενι ςτιν αμυδια. Ολογάλαζι ι θάλαςα άςςτραφτε κε πεγνίδιζε κ' έφτανε γλόςες-γλοςίτςες ςτα πόδια-τυ, το ράντιζε με τον αφρό-τις, τυ κελαδύςε μιςτικα κε μπιςτεμένα.—«Ελα, έλα να ςε πλαγιάςο ςτυς κόρφυς-μυ, να ς' αναςτίςο μ' ένα-μυ φίλιμα. Τί κάθεςε άπςιχο κςίλο κε βάριπνο; Δε βαρέθικες τυ δάςυ τι νάρκι κε τιν άβυλι ζοι; Ντροπί-ςυ! Εβγα να παλέπςις με το κίμα· όρμιςε ςτιθάτο να κυρελιάςις τον άνεμο. Ελα να γίνις ζίλια τις φάλενας, ςίντροφος ςτο δελφίνι, τυ γλάρυ ανάπαπςι, τραγύδι τον ναφτον, κάφχιμα τυ καπετάνιυ-ςυ. Ελα, χριςό-μυ έλα!..» Κε κίνο το άπραγο, άρχιςε να τριζοβολι, έτιμο ν' αφίςι τιν κλίνι-τυ.

Ο καπεταν Μαλάμος φρεςκοκςυριζμένος, γελαςτος, με τιν τςόχινι βράκα κε το πλατι ζονάρι· δίπλα τυ ι

καπετάνιςα ντιμένι στα μεταχςοτα, άςτραφταν κ' ι διότυς, ςα να έκαναν πάλι το γάμο-τυς. Κε το βιολι, το λαγύτο, το νάι λάλαγαν τι χαρα στα τετραπέρατα.

Εγο—τί να ςυ ιπο; δε χερόμυνα καθόλυ. Καθιζμένος κατάνακρα έβλεπα τι θάλαςα να φτάνι στα πόδιαμυ κε κάπια θλίπςι μυ έςφινκε τιν καρδια. Επιτα απο χρόνια έβλεπα τιν πρότι-μυ αγάπι γαλαζοντιμένι, γελαςτι, χαρύμενι. Πίςτεπςα, πος με κίταζε κατάματα, πος μιλύςε θλιμένα, πος μ' έβριζε παραπονιάρικα:

— Απιςτε, απατεόνα, διλε!..

— Πίςο-μυ διάτανε! ίπα κάνοντας το σταβρό-μυ.

Ιθέλιςα να φίγο, αλα δεν βάςταγαν τα πόδια-μυ. Μολίβι το ςόμα κόλιςε στ' ορθολίθι κε τα μάτια-μυ, τ' αφτια, ι πςιχί-μυ όλι παραδομένι στο κίμα, άκυε το παράπονο.

— Απιςτε, απατεόνα, διλε!..

Λίγο έλιπςε ν' αρχίςο τα δάκρια.

— Ε, πυλί-μ' τί ςιλογιέςε; ακύο δίπλα-μυ.

Κε βλέπο τι Μαριο, πάντα όμορφι κε γελαςτι με το λεβέντικο ανάςτιμά-τις. Σάςτιςα, λες κε μ' έπιανε να κάνο απιςτίες.

— Τίποτα, ίπα, τίποτα... Πιάςε-με να ςικοθο, γιατι ζαλίστικα.

Κε γαντςόθικα απάνο-τις ςα να φοβόμυν μι με ςινεπάρι το κίμα... Ο προτομάςτορας άρχιςε τα προςτάγματα.

— Φόρα το πριμιο ποντίλι!

— Φόρα το πλοριο!

— Φόρα ςκόντρα κε ςκαρι!..

Ενα με τ'άλο τα στιρίγματα έφεβγαν απο τι ςκά-

ρα κε το μπρικί άρχιςε να τραμπαλίζετε, μυδιαζμένο θαρις απο το καθιςιο, άτολμο ακόμι ςτι νέα-τυ ζοι. Τα πεδια, πυ ίταν ανεβαζμένα ςτο κατάςτρομα έτρεχαν απο πρίμι ςε πλόρι, απο πλεβρο ςε πλεβρο μαζι όλα, με τιν κυφι ποδοβολι κοπαδιυ.

— Γιύργια! έκρακςε ο προτομάςτορας.

Κε με το ςπρόκςιμο τον καλεζμένον το πλίο ςτένακςε κε γλίςτριςε ςτα νερα ςαν πάπια, μαζι με το αμύςτακο πλίρομά-τυ.

— Καλοτάκςιδο, καπεταν Μαλάμο· καλοτάκςιδο! κε το καρφί-τυ μάλαμα! φόνακςε ο ναφτόκοζμος, βρέχοντας το αντρόγενο με θάλαςα.

Μα κίνι τιν όρα ένα πεδι χτίπιςε κάπυ κε πλάτςαςε λιπόθιμο ςτο νερο. Δε χάνο κερο, πιδο μέςα με τα ρύχα-μυ. Διο βυτιες κ' έςιρα το πεδι απο τι θάλαςα. Εςιρα εκίνο, μα μπλέχτικα εγο ςτα δίχτια-τις. Απο τότε έφιγε ο ίπνος, ι χαρα απο κοντά-μυ. Εκίνο το θαλαςοβύτιμα, το χλιο νερο, πυ ανκάλιαςε το κορμί-μυ, έςιρε τιν πςιχί-μυ ςκλάβα κατόπι-τυ. Το θιμόμυν κε νόμιζα κάτι ζοντανο έςερνε ςτι ραχοκοκαλιά-μυ φιλίματα.

Δεν έπιαςα πια δυλια. Δοκίμαςα να πάο ςτο περιβόλι, ςτο χοράφι, ςτ' αμπέλι· όλα ςτενόχορα. Γίριζα ολιμερις ςτ' ακρογιάλι, βύταγα ςτο νερο, ρυφὺςα τιν αρμίρα, κιλιόμυν ςτα φίκια· κινιγύςα αχινυς κε καβύρια. Σιχνα κατέβενα ςτο λιμάνι κε διλα πλιςίαζα τις ςιντροφιες τον ναφτικον ν' ακύςο κυβέντα για τ' άρμενα, για ταξίδια, για τρικιμίες κε ναβάγια. Εκίνι όμος δεν γίριζαν καθόλυ να με ιδυν. Χοριάτις, βλέπις, εγο, παλιογεοργος· εκίνι ναφτικι, αγριοδέλφινι! Τα ναφτόπυλα με

κίταζαν ςα να έλεγαν: — Μορε, πύ βρέθικε αφτο το κςοτικο! Ι παλιότερι, ακςίοναν να μυ λένε κάποτε:

— Εςι Γιάνι, τιν έδεςες για καλα τι μπαρύμπαςυ. Υδ' άνεμο υδε θάλαςα φοβάςε πια. Αρακςες. Πυ θα ιπι: πάι πέθανες, δε ζις στον κόζμο!

Κ' έφεβγα πάλι ςτ' ακρογιάλι να ιπο τι θλίψιμυ στα κίματα. Τέλος έκανα καραβάκια κε καραβάκια περίτεχνα, με κατάρτια πριναρίςα, με παλαμάρια κε πανια κε με τιν πίρινι φαντασία-μυ, πυ τα έκανε μπάρκο τρικύβερτο.

Ι Μαριο μ' έβλεπε κ' έκανε το σταβρό-τις.

— Παναγιά-μυ, παλάβοςε ο άντρας-μυ! έλεγε. Κ' έταζε λαμπάδες στι Τινιακια, πίγενε κςιπόλιτι στα κςοκλίςια, διάβαζε τα ρύχα-μυ κε στιθιοχτιπιότανε μερόνιχτα για να πίςι τυς άγιυς να με φέρυν στα λογικά-μυ.

— Τί τα πας, τί τα γιρέβις, Μαριο· τις λέο μια μέρα. Υτε τάματα ύτε ι άγιι οφελυν στιν αρόςτια-μυ. Εγο ίμε πεδι τις θάλαςας. Με κράζι κε θα πάο. Θες τόρα, θες αργότερα, θα γιρίςο πάλι στιν τέχνι-μυ.

Καθος το άκυςε, ντίθικε στα μάβρα.

— Τιν τέχνι-ςυ! λέι· νάφτις θα πας να γένις! Θα καταντίςις νάφτις πάλι!

— Νε· νάφτις· δε μπορο. Με κραζ' ι θάλαςα.. Μα πύ εκίνι! Να μιν το ιδι να μιν τ' ακύςι.

Αρχιςε τα δάκρια, τα παρακάλια· ριχνόταν απάνο-μυ, μ' έςερνε στυς κόρφυς-τις, με ςκέπαζε με φιλια. Εβριζε τι θάλαςα, τιν πςεγάδιαζε, τιν καταριόταν. Τυ κάκυ! Υτε ι κόρφι, ύτε τα φιλιά-τις μ' έδεναν πια. Ολα μυ φενόνταν άνοστα κε το κρεβάτι ακόμα.

Ενα ιλιοβαςίλεμα, πυ καθόμυν ςτ' ακροτίρι, βλέπο μια φρεγάδα με γιομάτα πανια. Θεόρατι πέτρα έμιαζε ςτι θάλαςα. Ολα-τις τα κςάρτια κςεχόριζαν. Ιδα τυς φλόκυς, τις μαίςτρες, τυς παπαφίκυς, τις γάμπιες, τυς τρίνκυς, τα πόμολα. Ακόμα κε το ςοτρόπι μπορο να πο πος ίδα. Ιδα τιν κάμαρι τυ καπετάνιυ... Ιδα τον νάφτον τα κλινάρια, άκυςα τις κυβέντες, οζμίςτικα τιν κςιλία τυ. Ιδα το μαγεριο, τα νεροβάρελα, τιν τρόμπα, τον αργάτι. Ι πςιχί-μυ μελανχολικο πυλάκι κάθιςε απάνοτις. Ακυςα τον αέρα να ςχίζετε ςτα κςάρτια κε να τραγυδι τυ νάφτι τι ζοι. Πέραςαν εμπρός-μυ παρθένες κςανθες, μελαχρινες, μαβρομάτες, ανθοςτολιζμένες κε γιμνοςτίθες να μυ χαρίζυν φιλίματα. Ιδα λιμάνια πολιθόριβα, ταβέρνες γεμάτες απο καπνυς κε κραςοπότιρα, ςαντύρια κε λαγύτα γλικόφονα. Εκι άκυςα ένα νάφτι να με δίκςι ςτυς ςιντρόφυς-τυ κε να πι:

— Να κ' ένας, πυ αρνίθικε τα καλα τις θάλαςας απο φόβο!

Τινάχτικα απάνο. Οχι απο φόβο, ποτε! Τρέχο ςτο ςπίτι· ι Μαριο έλιπε ςτο ρέμα. Κόβο τα ρύχα ςτον όμο, πιάνο το κομπόδεμα κάτο απο το προςκέφαλο κε χάνομε ςαν κλέφτις. Σκοτινα έφταςα ςτον αι-Νικόλα, λίνο μια βάρκα κε φτάνο ςτι φρεγάδα.

Απο τότε φάνταζμα ι ζοι. Θα μυ ιπις· δε μετάνιοςα; Κ' εγο δεν κςέρο. Αλα κε να γιρίςο τόρα ςτο νιςι πάλι δε θα ιςιχάςο.

Με κράζι ι θάλαςα.

Ι ΣΦΥΝΚΑΡΑΔΕΣ

Ποτε δε ζίλεπσα τιν τέχνι τυ ςφυνκαρα· ποτε στι ζοί-μυ! Αγάπισα τι θάλαςα, τυς κόρφυς, τα νισια, τυς θιμυς κε τι γαλίνι-τις· μα τυς θιςαβρύς-τις όχι ποτε! Απο μικρος εσθανόμυν αιδία εμπρος ςε μια μιχανι. Δεν κςέρο, πος μυ φενόταν, δε θιμάμε, πος τιν παρόμιαζα· όχι όμος ποτε με πλεύμενο καμάρι τις θάλαςας. Κάτι ςιχαμερο... φάνταζε πάντα στα μάτια-μυ. Οταν κάθε χρόνο... το νιςί-μας βύρκονε απο το καρδιοχτίπι μανάδον κε στεφανοτικον, ί βύιζε απο το γλέντι τον βυτιχτάδον, εγο δεν έβλεπα μπρός-μυ παρα λάμια τι Μπαρμπαρια, να στρόνι τα κρυσταλένια κρεβάτια-τις για να πλαγιάσι ακςίπνιτα, εκίνυς πυ ζιλέβυν τα πλύτι-τις. Κε όταν πάλι το χινόπορο έβγεναν όλι στο ακροτίρι να χερετίςυν το γιριζμό-τυς, εγο με κακι περιέργια έτρεχα να μετρίςο πόσι γίριζαν παράλιτι, κυρέλια τις ζοις κε πόσι απόμιναν στο Ασπρονίςι, τον αραπάδον βρόσι κε μπέγνιο.

Μια χρονια όμος λίγο έλιπσε να τυς ακολυθίςο κ' εγο. Ι ςινομίλικί-μυ πίγαν όλι κε πίραν προκατα-

βολι απο το γέρο Μορφονιο, το μεγαλέμπορο. Πίραν τα λεφτα με τι ςιμφονία να τυς κατεβάςι με πεγνίδια στο καράβι, όταν θα μπαρκάρυν.

Με μέθιςε ι κακι παρακίνιςι, πίγα μαζί-τυς. Ο μεγαλέμπορος μυ μέτριςε διο «άνκυρες» κ' ένανε «παπυ»· μυ έδοκε ακόμι κε «νι φευκ» για τρατάριζμα. Ολα μαζι χίλιες εκατον ίκοςι πέντε δραχμες. Δεν πίγα όμος να τα ρίκςο στιν ταβέρνα.

— Νά μάνα, τις λέο· ςΰφερα τα πλιάτικα. Μεθάβριο μιςέβο με τυς ςφυνκαράδες.

— Φέβγις με τυς ςφυνκαράδες! λέι εκίνι. Δεν πας καλίτερα να πέςις στο Μαντράκι! Γλίγορα να δόκις πίςο τα λεφτα. Εφκι κε κατάρα μυ άφικε ο ςικορεμένος ο πατέρας-ςυ, ςφυνκαρας να μι γένι κανις απ' τι γενιά-τυ.

— Εφκι κε κατάρα!

— Νε· τρέκςε γλίγορα να δόκις πίςο τα πλιάτικα.

— Μορε μάνα· δε βλέπις, πυ δε βρίςκο δυλια; Πός θα ζίςυμε όλον τον κερο; τί θα φάμε;

— Τίποτα να μι φάμε· τίποτα! Να πςοφίςυμε στιν πςάθα! Ο πατέρας-ςυ το ίπε ριτα: Κάλιο ζιτιάνος παρα ςφυνκαρας!

Τιν άκυςα τι μάνα-μυ· έδοκα πίςο τιν προκαταβολι. Οχι τάχα, πος ίμυν κε τόςο ιπάκυος. Αλα ι αντιπάθια, πυ έτρεφα στιν τέχνι, κςίπνιςε μέςα-μυ με τον πρότο λόγο τις γριας. Δεν μπορύςα όμος κε να κςιγίςο, τί ίταν εκίνο, πυ έδενε το θέλιμα τυ πατέραμυ τόςο ςφιχτα με το έςθιμά-μυ. Τί διάβολο! κλιρονομια το ίχαμε πάπυ προς πάπυ! Εγνόριζα, πος ο πάπος-μυ ίταν ο καλίτερος βυτιχτις τυ κερύ-τυ κε ςιχ-

να παράβγενε με τυς Καλιμνιότες. Κι ο πατέρας-μυ ίκσερα, πος έκανε τιν ίδια τέχνι, ος τι χρονια πυ χάθικε ο αδερφός-τυ.

— Δε μυ λες μάνα, τις λέο το βράδι, πυ γίρισα στο σπίτι, θιμομένος απο τα πιράγματα τον σιντρόφον-μυ. Γιατί ο πατέρας-μυ άφισε τέτια εφχι στα πεδιά-τυ;

— Να συ ιπο, απάντισε ι γρια πρόθιμι, να συ ιπο αμέσος. Κε τίρακσε να το φιλάκσις καλα στο νύ-συ. Εγο δε θα ίμε πάντα δίπλα-συ να σε μποδίζο. Μα τι χιρότερι διστιχία να βρις, σφυνκαρας να μι γίνις.

Εσι δεν τυς πρόφτασες τυς Ραφαλιάδες τις Ιδρας, διο στιχια κε διο λαχτάρες τις θάλασας. Κε όμος ο μικρότερος ο Πέτρος Ραφαλιας ίταν πατέρας-συ· κι ο μεγαλίτερος ο Νικόλας, ίταν αραβονιαστικός-μυ. Θα ιπις πός γίνετε; Νά, πυ έγινε. Ι διο μαζι μεγαλόκορμι, χεροδίναμι, άτρομι, λέγονταν ι καλίτερι βυτιχτάδες τυ νισιύ-μας. Κάθε έμπορος διπλι-τριπλι τυς έδονε τιν προκαταβολι, για να τυς πάρι στι δύλεπσί-τυ. Αφτι όμος ίχαν τον Καλέμι κε δεν τον άλαζαν ποτε. Μα κίνι τι χρονια ι αμαρτία το έφερε να χορίσυν. Ο πατέρας-συ μπίκε σε μια Εγενίτικι μιχανι. Ο αρεβονιαστικός-μυ έμινε με τον Καλέμι. Μόλις πίρε τιν προκαταβολι, έτρεκσε κοντά-μυ.

— Πάρτα, Χρισύλα, μυ λέι κε φίλακσέ-τα κόμπο. Αν γιρίσο πίσο, να κάνυμε το γάμο κε ν' ανίκσυμε το σπίτι. Αν με κρατίσι άντρα-τις ι Μπαρπαρια, κάμε-τα πρικια να τα χαρις με άλον τιχερότερο.

Ιδες τι γίνετε, όταν μισέβυν τα σφυνκαράδικα! Ετσι κε καλίτερα γινόνταν στον κερό-μας. Ολο το νισι

έτρεχε ςτο ακροτίρι να τυς καταβοδόςι. Τρομπόνια καμπάνες, βιολια, τραγύδια πλάνταζαν τον αέρα. Γλέντι μαζι κε ςίνκριο. Αλος κανένας χοριζμος δεν ανανκάζι τόςο τιν καρδια να δίχνετε χαρύμενι, εχι πυ λιόνι απο το φαρμάκι-τις. Πύ να κλάπςις!

Εφταςαν τέλος ςτιν Βενκάζι. Εφταςαν διο, έφταςαν πέντε, δέκα-ίκοςι τα ντεπόζιτα. Εφταςαν κ'έριξαν κάτο ςαν πεδιά-τυς τις μιχανες, διο κε τέςερες το καθένα. Ι έρμι θάλαςα τις Αφρικις βύιζε πάλι απο γέλια κε τραγύδια· ι κόρφι-τις ανίχτικαν ν' ανκαλιάςυν πάλι τι λεβεντια τις Ιδρας, τις Εγινας, τυ Πόρυ κε τις Κάλιμνος. Πάςα ιμέρα με τιν κονταβγι, τα πανάκια φίτροναν ςτι γαλανι απλοςια τριάντα μίλια, ςαράντα πέρα ςτο πέλαγο, κι άρχιζε το κιντινεμένο έργο. Ενας ανέβενε, άλος κατέβενε. Κατέβενε φτοχος κε ανέβενε πλύςιος.

Ο πατέρας-ςυ όμος ίταν ο ατιχότερος εκίνι τι χρονια. Μόλις έφτανε κάτο, έφεβγε το ςφυνκάρι απο τα μάτια-τυ. Καθόταν όρα, έφερνε γίρα παντυ, πςαχύλεβε κε τα θαλάμια ακόμι, όςπυ τον ανέβαζαν με τι βία. Με όλι τυ όμος τιν επιμονι, δεν κατόρθονε να ρίξι ςτο δίχτι, παρα καμια κιμύχα, κανένα ςφόνκο. Πυ κε πυ ν' ανεβάςι κε κανένα μελάτι. Πίζμονε τότε ο μιχανικος κι άρχιζε το βριςολύςι:

— Αμ κε ςτον Περέα να βύταγες, καιμένε, κάτι περιςότερο θἄβγαζες. Ι μιν ίδες το πςάρι κε βιάςτικες ν' ανεβις. Μορε, το παλικάρι τις φακις!

Ο Ραφαλιας φυρκιζότανε, μα κε τί να κάμι; Ι μιχανικι όλι-τυς ίνε μια πάςτα. Οταν θέλυν να τςυρμάρυν, τάζυν λαγυς με πετραχίλια, γλικομιλυν, δίνυν

παράδες, κεράζματα όςο να τυς κςεγελάςυν. Μια κε τυς έβαλαν ςτο καίκι, αλάζυν πρόςοπο κε κυβέντα. Ινε αφέντες κ' ίςε δύλος-τυς. Ο Πέτρος Πίπιζας όμος, ο μιχανικος τυ πατέρα-ςυ, ίχε κε δίκιο περιςότερο. Διό-τυ βυτιχτάδες πάθανε. Τρις λαμνοκόπι ίταν άχριςτι απο τις πλιγες τον Αράπιδον. Ι τίχι, λες για ιςοζίγιζμα, έφερνε έτςι τα πράματα, όςτε τιν εποχι, πυ κατεβένυν ι νάφτες-μας, να κατεβένυν κε ι Αραπάδες απο τα χιμαδιά-τυς. Ι θάλαςα γεμίζι άρμενα· γεμίζι κε ι ςτερια κυδύνια, νκλίτςες, πρόβατα κε καλίβες. Νάφτες ιλιοκαιμένι εδο· τςοπαναρέι εκι χαλκοπρόςοπι. Ο αρχιτςέλινκας αςπροφλόκατος, αρματοζοζμένος, με το καριοφίλι ςτον όμο κε το τςιμπύκι ςτο χέρι, κάθετε ςταβροπόδι ςτον άμο κε δεν αφίνι να γεμίςι νεροβάρελο· θα πλιροθι πρότα.

— Μπιζματ!.. μπιζματ!.. φονάζι αγριόθιμος, ζιτόντας με λιμαζμένα μάτια, πςομι απο τυς νάφτες-μας.

Πόςα κε πόςα δεν γίνοντε για το νερο εκι κάτο! Πολες φορες, ακυς! ανίγι πόλεμος κ' έρχοντε με τις βάρκες να πάρυν τιν πιγι κε τρέχυν ι αςπροφλόκατι, πέζοντας τα γιαταγάνια κε χτιπόντας τα ςκυροντύφεκα, να τυς ρίκςυν πάλι ςτι θάλαςα. Οχι μια, όχι διο, μα δέκα-ίκοςι φορες το χρόνο, το νερο ςτολίζετε με το έμα τον πεδιόν-μας κε ι πίρινι αμυδια δανκόνετε απο τα κεφάλια τον Αραπάδον κε το ακρογιάλι αναςτατόνετε απο πατίματα κε άρματα ςπαζμένα κε κορμια, ςα να πάλεπςαν δράκι. Ετςι έγινε κε φέτος κε πολι καπετάνι έκλεγαν τυς νάφτες-τυς. Τυς νάφτες όχι· μίπος εκίνι τυς γένιςαν; Τα χαμένα χρίματά-τυς έκλεγαν. Κε τα

περιςότερα ίχε χαμένα ο Πέτρος Πίπιζας. Κάπυ δεκαπέντε χιλιάδες δραχμες. Αφιςε τι ζιμια· δεν ίχε κι ανθρόπυς να κάμι τι δυλιά-τυ. Δός-τυ λιπον βυτια στι βυτια· ατμος ι μιχανι! Κ' έτςι όμος δεν έμενε εφχαριςτιμένος· όλο νκρίνια κε φονες:

— Διαβολόςπορε!.. Δύλεβε, το ςταβρό-ςυ!.. Μέςα το θεό-ςυ κερατάιμ-κερατα! Αμι!.. τα κατοςτάρικα ίκςερες να τα πετας ςαν παλιόπανα ςτυς βιολιντςίδες!

Ο πατέρας-ςυ έςκιβε το κεφάλι κε δεν έβγαζε μιλια. Ιρθε κε γάτιαςε απο το κακό-τυ. Πρότι φορα ο Ραφαλιας άκυε ςτο όνομά-τυ τέτια γλόςα.

— Τ' έχις μορε αδερφε κ' έγινες έτςι; τον ροτα μια Κιριακι, πυ ζμίκςανε, ο δικός-μυ. Μπάς κ' έμαθες κακο χαμπέρι απο το ςπίτι; Μίν πέθανε ι μάνα-μας; μιν αρόςτιςε ι Χριςύλα;

— Τι να ςυ ιπο, τυ απάντιςε εκίνος· δεν μπορις να φανταςτις το κακό-μυ. Διάργιρος γίνετε το ςφυνκάρι μπροςτά μυ! Αςε τα λόγια τυ μιχανικυ, άςε κε τι ζιμια. Μα τὄχο για προζβολι. Ακυς ο Γρίτις, πςεςινο πεδι κε να βγένι με το δίχτι γεμάτο. Κε τί; όλο μελάτι! Κ'εγο πυ γέραςα ςτιν τέχνι, να μι μπορο να πιάςο εκατο δράμια!.. θα κατεβο καμια όρα κε κι θα μίνο απο το κακό-μυ!

— Σόπα καιμένε· τυ ίπε ο άφτυρος γελόντας. Ετςι ίνε το ςφυνκάρι· θέλι τίχι.

— Μα τί τίχι κε κςετίχι! Βλέπις πολες φορες γιρίζο απάνυ-κάτυ κε δε βρίςκο τίποτα. Κε άκςαφνα, εκι πυ κςεχορίζο κανένα κε ρίχνομε να τ' αδράκςο χάπ! κι άλος μυ τ' αρπάζι.

— Τ' αρπάζι άλος!

— Νε, όςτε να ςκίπςο, άλος φανερόνετε κε το πέρνι απο τα χέρια-μυ.

— Κε τον αφίνις;

— Τον αφίνο! Μα τί να κάμο;

— Οχ, αδερφε! δε μυ λες έτςι, παρα κάθεςε κε κλες τιν τίχι-ςυ! Τί ςυ φτε' ι τίχι ςα δεν ίςε άκςιος να ζίςις;

— Μα τί, καβγα να πιάςο;

— Καβγα βέβεα! Ν'αρθι άλος να πάρι το δικόμυ ίβρεμα κε δε θα πιάςο καβγα! Μορε θα χιθο απάνο-τυ ςαν το πςάρι. Τάχα γιατί κινδινέβο εκι κάτο, για γλέντι;

— Μα πός θα μαλόςις, επιμένι ο πατέρας-ςυ, ι θάλαςα ίνε για όλυς.

— Δεν κςέρο γο για όλυς για κςόλυς. Ιμε γο εδο· ίνε δικό-μυ το λιβάδι. Αμα φίγο, ας έρθι άλος να κάμι ότι θέλι.

— Μα πός;

— Πάπςε πια! τον έκοπςε ο Νικολος· δεν έχις δίκιο· δε ςυ φτέι ι τίχι, μόνος-ςυ φτες. Θα πάρις ςτο λεμό-ςυ τον κακομίρι, τον Πίπιζα!..

Εφιγε κςαναμένος ο πατέρας-ςυ απο κοντά-τυ. Κε όλι νίχτα δε μπόρεςε να κλίςι μάτι. Δεν έβλεπε τιν όρα να βάλι ςε πράκςι τις ςιμβυλες τυ αδερφυ. Στον ίπνο-τυ ίδε, πος ίταν κάτο ςτο βιθο κε πάλεβε κε κονταροχτιπιόταν για ένα πςίχυλο ςφυνκαριυ. Το άδραχνε τέλος ςτα χέρια-τυ, έβγενε απάνο γελαςτος κε το έδινε ςτον καπετάνιο, ελπίζοντας ν' ακύςι το γλικο λόγο-τυ. Μα κίνος δεν έβγαζε απο τα χίλι-τυ παρα χολι το βριςίδι:

— Κερατάιμ-κερατα!

Κι ο πατέρας-ςυ απελπιζμένος ριχνόταν πάλι κε άρχιζε νέο πςαχύλεμα, έβλεπε πάλι έματα κε κςεςκλίδια γίρο-τυ.

Τέλος έφεκςε ι αβγι κε τα πρίμιςε ι μιχανι τυ Πίπιζα. Ο Γρίτις ίδε μια θέςι γεμάτι απο μελάτι· καθαρο μελάτι· λιβάδι ατρίγιτο. Το ίπε κριφα τυ μιχανικυ κε κίνος διάτακςε να τραβίκςυν ανιχτα, για να παλέπςυν τις άλες μιχανες. Ανίχτικαν κάπυ ίκοςι μίλια. Ι άλι άρχιςαν να ιποπςιάζοντε. «Κάτι ςχινι θα μας πλέκςι το Εγινίτικο κυρύπι»· έλεγαν. Οςτόςο έρικςαν τυς βυτιχτάδες κε άρχιςε το πςάρεμα. Παρατιμονια τότε ο μιχανικος κε βρέθικε πάλι το καίκι ςτα νερά-τυ.

— Ελα, Ραφαλια, ετιμάςυ· λέι ο καπετάνιος. Σε φέρο ςε βλιςίδι. Αν δε βγάλις κε τόρα το δίχτι γεμάτο, καλα θα κάμις να ταχτις καλόγερος. Μι ντροπιάζις άδικα τ' όνομά-ςυ.

Εκίνι τιν όρα πέραςε δίπλα κε ι μιχανι τυ Καλέμι με το δικό-μυ. Κε κίνος καθόταν ςτιν κυπαςτι λαςτιχοντιμένος κε ςφύνκιζε με το μαντίλι το πρόςοπό-τυ για να φορέςι τιν περικεφαλέα.

— Το νύ-ςυ, Πέτρο! φόνακςε γελόντας, καθος ίδε τον πατέρα-ςυ. Αςε τιν τίχι να κάνι ρόκα-τις κε θιμυ τα λόγια-μυ. Σφιρι ςτ' αμόνι! ςφιρι ςτ' αμόνι!..

Εκίνος δεν ίπε τίποτα. Δεν ίθελε πια ςιμβυλες. Το πίρε απόφαςι: δε θα καταντίςι ανάμπεγμα ςτυς ςφυνκαράδες!

Οςτόςο τον έντιναν ι άλι ςα γαμπρο. Σα γαμπρο κε μαζι ςα λίπςανο. Ζοντανος έμπενε, μα πιος κςέρι αν θάβγενε ζοντανος; Ο βυτιχτις πέζι παςέτα τι ζοί-τυ.

Το γνορίζυν όλι· το καλογνορίζι πρότος αφτος... Για τύτο ι καπετάνι πέρνυν ςάβανα, κερια κε λιβάνι μαζι με τι γαλέτα κε τ' άλα χριαζύμενα. Τέλος τον έντιςαν το λάςτιχο, τυ φόρεςαν τιν ατςαλένια περικεφαλέα, τυ έζοςαν τι ζόνι με τα γατζύδια, κρέμαςαν τα μολίβια στιν τραχιλια, λαςτιχένια βραχιόλια στα χέρια, παπύτςια μολιβοπάτοτα στα πόδια. Μόλις κατόρθονε να κινιθι απο το βάρος. Πάτιςε τέλος στι σκάλα, κλίςανε καλα το φενκίτι κι ο Πέτρος Ραφαλιας αγνόριςτος, αςύςυμος, άπλοςε απάνο στα νερα ςα ν' άπλονε στα βαμπάκια. Αμέςος φύςκες πραςινόγλαφκες πίδιςαν μια κατόπιν τις άλις, λες κε νεράιδα κάτο έπεζε κρυςταλένια πεντόβολα. Τέλος δεντρι πςίλοςε ςαν κιπαρίςι λιγερο, ςιμαζοχτο, με ςιντεφένες χάντρες κινύμενες απο τι ρίζα ος τιν κορφι.

Ο πατέρας-ςυ στάθικε στον πάτο ςα να μπίκε ςπίτι-τυ. Γίριςε τα μάτια ζερβόδεκςα κι αναγάλιαςε. Ο γεοργος έτςι δε χέρετε, πυ βλέπι πολίκαρπο το χοράφι-τυ. Τόρα, ςιλογιέτε, θα πςαρέπςο για καλα. Οχι το δίχτι-μυ, μα κι απόχι θα γεμίςο! Κε αρχίζι το θέριζμα.

Απάνο, μάβρο ςίνεφο τυ καικιυ ι καρίνα. Ολόγιρα το νερο πιχτο, ςταχτοπράςινο ςα θαμπο κρίςταλο, τον πςιλαφύςε απο παντυ, τον έδενε ςε μεταξένια βρόχια κε ςίνκερα τυ έδιχνε χιλιόμορφο κόζμο. Αναγέλες τα πςάρια χριςόφτερα, αςιμομένα, διάβεναν ολόγιρά-τυ με φυςκομένα τα λεμα, τα ςπάραχνα κατακόκινα, πςιλο μαργαριτάρι τα δόντια στις διnατες ςαγονίτςες-τυς, τιμόνι τιν πςαλιδοτι υρά-τυς. Πολα έπεφταν απάνο-τυ, τιφλα προςόχτιζαν ςαν ακιβέρνιτα κςίλα στιν περικεφαλέα τυ· άλα διάβεναν ςαγίτες αργιρες απο τα ςκέλια-τυ.

Κάτο φικοςτρομένος ο βιθος, άνιγε πλατις κε μαλακος ςα βελύδο. Εδο ακαλίφες βαθιγάλαζες έβγεναν απο τιν αμυδια· άλες ανιχτες σαν κύπες κε ςαν αρχέα κίπελα· μερικες ςαν κρίνα μεγάλα κι άλες έφεβγαν ψιλα, κρεμόντας κάτο μιριόχρομο κομπολόγι τ' άπαφτά-τυς. Παρέκι τεριδόνες ντιμένες στο καςτανο χνύδι-τυς, ανάδεβαν ανιπόμονες να κολίςυν στο πλεύμενο. Αλυ τις Αφροδίτις ο κεςτος μακρις, κλοθογίριςτος, ολομέταχςος άπλονε τις κορδέλες-τυ, ςα να ζιτύσε κάτο εκι το πανόμορφο κορμι τις θεας. Κε παντυ περίγερα κςανθοπράςινα μαρύλια, τρανα χριςόμιλα, χαμόκλαδα τριχοφορτομένα, μύςκλια ςγυρα, φιτα χιλιόπλυμα κ' εςθαντικα έκαναν κίπο ονιροφάνταςτο. Κε κόζμος μιςτικος, οςτρακοφόρος κε λεπιδοντιμένος κε ανκαθόφραχτος γίριζε απάνο κάτο, μέγας κε αριμάνιος ςαν Γολιαθ, κε άλος ταπινος, φοβιτςάρις, τροφι ο ένας τ' αλυνυ. Κάπυ άνιγε ςαν αντένες τα πόδια-τυ κ' έτρεχε να ςιλάβι τι ςυπια ο αςταχος πνιμένος στο μελάνι-τις. Κάπυ μια καβυρομάνα έπεζε λόνχες τα πόδια-τις, αναςκελομένι για να προφιλάκςι τ' αβγά-τις. Παραπέρα ι φόκια έριχνε βρομερο τ' αέρι τυ πιςινύ-τις, για να ςκάςι το χταπόδι στο θαλάμι-τυ· μα κςαφνικα τις άρπαζε ο φοβερος πλόκαμος το μυςύδι-τις κ' έςκαε εκίνι. Κε πέρα-δόθε βράχι κε άβιςι, λανκαδιες κε όρι με κάλι μίρια, με θιςαβρυς αμάλαγυς, με κατίκυς κε πετρόματα άγνοςτα. Αλα για κίνα δε φρόντιζε ο πατέρας-ςυ. Ο ςπόνκος ίταν εμπρός-τυ κ' έριχνε αδιάκοπα στο δίχτι-τυ. Τόρα ςε τί θα παραπονεθι ο Πίπιζας;

Αχςαφνα ςικόνι γίρο τα μάτια-τυ κε βλέπι μακριά-τυ ένα βράχο ψιλο, με διο δεντράκια μονόκλαδα στιν κορφι. Φάνταζε μέσα στο νερο ςα δράκος με ανιχτα

χέρια. Κε κοντα ςτι ρίζα-τυ, απάνο ςτιν κςανθι αμυδια ίδε μια τύφα μελάτι διαλεχτο. Μάβριζε ςαν κατακένουργος κατιφες. Δε χάνι κερο κε τρέχι να το αδράκςι. Δεν ίθελε παρα διο δραςκελιες ακόμι. Τότε απο τιν κόχι τυ βράχυ πρόβαλε άλος βυτιχτις. Ετρεχε κε κίνος ίςα στο μελάτι. Δραςκελια ο ένας, δραςκελια ο άλος, ζμίκςανε. Ο πατέρας-ςυ πρόφταςε κ' έβαλε το πόδι απάνο-τυ.

— Τί θες εδο; ροτάι τον άλον με νοίματα· ίνε δικό-μυ, εγο το προτοίδα.

— Μπά, κάνι ο άλος, ίνε δικό-μυ, το φίλαγα απο προχτες. Κάμε πέρα.

— Δε με κυνας αποδο ύτε με φυρνέλο. Τράβα δρόμο-ςυ.

Εκίνος θέλιςε να τον ςπρόκςι. Ο πατέρας-ςυ άναψε· τα λόγια τυ Νικολυ, τυ ςίκοςαν τα μιαλα. «Δεν το πέρνις, λέι, πυ να χαλάςι ο κόζμος. Ι θ' ανεβο με το μελάτι ί αφίνο τα κόκαλά-μυ!» Καθος έκαμε να ςπρόκςι δέφτερι ο βυτιχτις, ςικόνι γροθια ο πατέρας-ςυ κε τυ δίνι στο ςτομάχι. Εκίνος πέφτι στα γόνατα, ςφίνκοντας τιν κιλιά-τυ. Ακςαφνα πιδα στα νίχια, ςικόνι το καμάκι κε γίνετε κςιφιος απάνο-τυ.

— Ι μ' αφίνις το μελάτι ί ςυ έφαγα τιν καρδια!

— Α! όχι, εδο ςφαζόμαστε.

Κε τραβα ο Ραφαλιας το λάζο απο τι ζόνι-τυ. Τςιμπάι ςίνκερα το ςχινι διο φορες, ζιτόντας αέρα.

Απάνο ι θάλαςα άρχιςε να ςιγοτρέμι κε να κιματίζι ςκοτινογάλαζι, κάπυ με αφρυς πλατις, κάπυ με ίχυς παράκςενυς. Σίζμα κε τάραχο έβγαζε το μεγαθίριο, λες κ' ίθελε να κρίπςι το πικρο δράμα, πυ άρχιζε στυς κόρφυς-τυ. Το ςκαφίδι με τιν αντένα ορθόγιρτι στο κατάρτι,

ςάλεβε ζερβόδεκςα κε κοντιλόγραφε κςόρκια πςιλα. Κε όλο το τςύρμο, ο κολαυζέρις με το ςκινάκι τυ βυτιχτι ςτα δάχτιλα, ο μαρκυτςέρις ςτο μαρκύτςι, ι ροδάδες απο διο ςτι μιχανι, ι λαμνοκόπι ςτα κυπια γιμνοτράχιλι· διο άλι βυτιχτάδες κςαπλομένι καταιλιακυ με χαλκοπράςινι όπςι κε μάτια βυρκομένα, ακολυθύςαν τυ κςίλυ το κίλιμα. Στιν πλόρι καθιζμένος ο μιχανικος με το τςιμπύκι αναμένο κυβέντιαζε με τον Καλέμι, ςα να ίταν ςτο τραπέζι ταβέρνας.

Ο Εγινίτις πίγε μακρια κ' έρικςε το βυτιχτί-τυ, μα δεν έβριςκε τίποτα κε τραβόντας έςιρε το καίκι δίπλα ςτο καίκι τυ Πίπιζα. Κε άλα πεντέκςι πςάρεβαν ολόγιρα κε κυβέντιαζαν απο μιχανι ςε μιχανι, μετρύςαν ι καπετάνι τις ζιμιές-τυς, λογάριαζαν τυς μίνες, έλεγαν για τι ςοδια τις χρονιας, για τιν τιμι πυ θα πυλιθι ςτιν Ανκλία κε ςτιν Αμερικι.

— Τί τα θες; μ' έφαγαν τα πλιάτικα φέτος, ίπε ςτενάζοντας ο Πίπιζας. Κοντέβι να μας πάρι ο Σεπτέμβρις κ' εγο δεν έχο ύτε χίλιες οκάδες ςτο ντεπόζιτο.

— Μα κ' εγο έχο κάτι χαραμίδες! ίπε ο Καλέμις· άλι χρονια δε μΰτιχαν τέτιι. Φοβύντε απο τον ίςκιο-τυς. Δέκα-δόδεκα οργιες, δε βυτύνε παρακάτο.

— Στις τριάντα βρίςκετε· ίπε ο μαρκυτςέρις κίνι τι ςτιγμι, βλέποντας καλα το μανόμετρο.

Εκίνος έκαμε πος δεν άκυςε κε κςακολύθιςε με τον Εγινίτι. Ιπαν για το κόντρα ντεπόζιτο, πυ μένι αραγμένο ςτι Βενκάζι· για το κςελιμπάριζμα τυ ςφόνκυ κε για το ςκιλόπςαρο πυ φάνικε. Ο ίλιος κόκινος κε γοργογίριςτος ςκάλονε ςτα μεςύρανα, χίνοντας λάβρα ολύθε. Μακρια γραμι κάταςπρι ςαν κιμολίας χάραμα, πρόβενε ι

αμυδια τις Αφρικις αγνοςκέπαςτι κι ακόμι μακρίτερα το Χαπςίνι, έδιχνε τιν πιρομένι χίτι-τυ, ςα θεριο αναμαλιαζμένο. Απέραντο χόνεβε ςτα διάφανα υρανοθέμελα το πέλαγο με κάπιο τρέμυλο, λες κι ανάςενε δίςκολα. Πυ κε πυ, ςαν φελι παραγαδιυ, μάβριζαν τα ςφυνκαράδικα διο κε τρία μαζι, άλα μοναχικα κε ίδροναν τα δίςτιχα κορμια, νιάτα γέραζαν, κινδίνεβαν ζοες για το άκαρπο χάριζμα τις θάλαςας. Κε κοντα ςτο Πίπιζα το καίκι ένας με τον άλο ι δυλεφτες, γνόριμι κε φίλι, δύλεβαν μεςτα κε ςίνκερα φρόντιζαν να μάθυν τα νέα τις πατρίδας κε πιράζονταν πολες φορες ςιναμετακςί-τυς. Τυ ενος έλεγαν, πος παντρέφτικε ι αραβονιαςτικί-τυ· άλυ, πος τον αγαπύςε το Μαργιόρι, αςχιμομύρα κι αλαφρόμιαλι ςτρινκλόγρια· τρίτυ, πος τον αποπέδιςε ο πατέραςτυ. Διο πεδια απο το Εγινίτικο καίκι άρχιςαν να αναμπέζυν τυς Ιδρέυς για τον εγοιζμο κε τι βάρβαρι προφορά τυς. Απαντίθικαν έλεγε, διο καπετάνι ςτο πέλαγο κε ρότιςε ο ένας τον άλο πύθε ερχόνταν. — Απο το Ιδρ' απο το Σπέτςα, απο το χοντρο το θάλαςα· τυ αποκρίθικε ο ένας. — Κε τί χαμπάρια; — Τί χαμπάρια; καλα. Απαν' απο τον Αγιολια έπεςε μια φιλάδα· κε το φιλάδα έγραφε: Ολος ο κόζμος να χαθι, το Ιδρα-Σπέτςα γιόκ. — Μαγάρι Παναγία-μυ να μίνυμε ςπορίτες!.. Κε ςίριζε το ρο τόςο ατέλιοτο, πυ έςκαςαν όλι τα γέλια κε ι καπετάνι έκοψαν τι ςοβαρι κυβέντα-τυς. Αλα τυ Κςακυςτι, πυ γίριζε τι ρόδα, δεν τυ άρεςε καθόλυ ι προζβολι κε ρίχτικε ςτιν πρίμι, έτιμος να πιδίςι ςτο Εγινίτικο, να δίκςι αφτος, πός αναμπέζυν τυς Ιδρέυς. Ο αναμπέχτις έτιμος κε κίνος ςτάθικε ολόρθος κε τον περίμενε να τον ςφινόςι ςτα δινατα μπράτςα-τυ.

— Ε μορε! φονάζι στιν όρα ο Πίπιζας· τσιμπάι ο βυτιχτις· στι θέσι-συ!

Αδραχσε τι λάμα ο Εγινίτις κε το λάστιχο έχισε άνεμο μέσα στιν περικεφαλέα τυ πατέρα-συ. Ανάσανε βαθια, πίρε δίναμι κε βαστόντας πσιλα το λάζο, ρίχτικε να χσετοπίσι τον άλο. Μα ο άλος τον περίμενε άφοβα· τρίχα δε σάλεβε απο τι θέσι-τυ. Κε καθος τον ίδε να πλισιάσι αρκετα, μια έδοσε με το κεφάλι-τυ στι βαλβίδα κε σφεντόνισε σίφυνα νερυ στο φενκίτι απάνο. Ο Ραφαλιας τα έχασε. Το κλοθογίριστο κίμα κάθισε απάνο-τυ σίγνεφο κε τον έκλισε στα σκοτινα. Υτε βυτιχτι έβλεπε πια ύτε τίποτα. «Πάι, σκέφθικε, τόρα θα με φάι!» Αλα για να μι χαθι άδικα, χαμίλοσε γοργα κ' έδοσε με το λάζο-τυ μπιχτι στα τιφλα. Στα τιφλα, μα δεν έσφαλε. Ενα πορτοκάλι κατακόκινο φάνικε στο χσανθοπράσινο νερο. Ο βυτιχτις έσφιχσε το πλεβρό-τυ, έκλισε τι βαλβίδα κι ο αέρας τον σίκοσε μπαλόνι απάνο.

— Α σιχτιρ! ίπε ο πατέρας-συ· έλα τόρα να μυ πάρις το μελάτι.

Εσκιπσε σίνταχα κι άρχισε να χσεριζόνι το σφυνκάρι. Δεν ίταν κε μικρο πράμα... Ολο το γάλα-τυ να έστιβες, να έβγαζες όλι-τυ τιν πέτσα, πάλι θα ζίγιζε τις διο οκάδες. Δεν πρόφτασε όμος να το χσεριζόσι κε σικόθικε ορθος, σα να τον κέντισε δράκενα. Απόμακρα ερχόταν όνκος μάβρος κε γιαλιστερος. Το σκιλόπσαρο μιρίστικε το έμα. Σαν πλόρι καραβιυ αναποδογιριζμένι σφίνονε ι σαγόνα-τυ κι απο κάτο έχασκε κατακόκινος ο φάλινκάς-τυ κε τα τριγονικα δόντια-τυ άσπριζαν φοβερα. Στα πλάγια τυ λεμυ πέντε γραμες μεγάλες κατάμαβρες, χόχλαζαν το νερο σα σιφύνι αδιάκοπα. Κε πίσο το κορμι

μελαπςο, με τα φτερύγια-τυ ανιχ̧τα πέρα-δόθε, με τιν υρα γοργογίριςτι, ςαν έλικας βαποριυ, έφεβγε μπρος κι αφροκοπύςαν τα νερα δαρτα κε ςκοτομένα ςτο διάβα-τυ. Τα πςάρια έτρεχαν κοπάδι με τρελα πιδίματα, γιατι ένιοθαν τον κίνδινο. Οςα όμος τίχ̧εναν κοντά-τυ, πίγεναν ίςα ςτο αχόρταγο ςτομάχι-τυ. Οταν το κίτος ίδε τον πατέρα-ςυ ι παράκςενι φορεςιά-τυ φένετε, πος το τρόμακςε· ςτάθικε δίβυλο. Πιός κςέρι γιατί τον πίρε; Τα μάτια-τυ ςτιλόθικαν απάνο-τυ ακίνιτα. Επιτ' άρχιςε να φέρνι βόλτες γίρο-τυ, να θέλι μια να πλιςιάςι κε πάλι να πιςοδρομι. Ο δικός-μας ςκιφτος ςτα νίχια με το ςταλίκι ςτον άμο, ακολυθύςε τα κλοθογιρίζματά-τυ, γίριζε ςαν κςόανο ςτι θέςι-τυ, απάνο ςτο μελάτι κε το κίταζε κατάματα.

Απάνο τςιμπύςαν το ςκινι κάθε λίγο.

— Ελα! τι κάνις τόςι όρα, κερος να βγις· έτιμος·

— Περιμένετε· τυς τςιμπύςε εκίνος.

Πύ να βγι; Μόλις έκανε να τραβίκςι απάνο, θα τον έκοβε ςτα διο.

Τέλος ςα να κυράςτικε το θεριο, αργα πίγε, πλάγιαςε ςτο βράχο κι άρχιςε να κςιέτε. Εκςινε τιν κιλια για να κιμίςι τιν πίνα-τυ. Ο βράχος με τα δεντράκια έτρεμε ςιθέμελα, ςα να τον έπιαςε ςίνκριο.

— Τόρα κακα τα μπλέκςαμε! ςκέφτικε ο πατέραςςυ, εδο θα μας πάρι ι νίχτα.

Αλα με το ςκοτάδι θα κινδίνεβε περιςότερο. Πίρε θάρος κι αποφάςιςε με κάθε τρόπο να το διόκςι απο κοντά-τυ.

— Το πςάρι κοντά-μυ, τςιμπάι απάνο. Ετιμι;

— Ετιμι.

Τραβα τότε κατεπάνο-τυ με το καμάκι πςιλα, με τιν κςανθοκόκινι περικεφαλέα-τυ, θιςανοςκέπαςτι απο το χοχλαςτο νερο τις βαλβίδας. Το μολιβοφορτομένο ςτίθος-τυ αςτράφτι· τα γατζύδια τις πλατιας ζόνις τρεμολάμπυν απάνο ςτο ςκοτινό-τυ λάςτιχο. Το θεριο ςάςτιςε· μορε τ' ίνε τύτο! κυτοςιλογίςτικε. Εκαμε διο-τρις φορες να ςταθι κε ν' αντικρίςι τον εχθρό-τυ· μα δεν το κατάφερε. Μια έδοςε με τιν υρά-τυ αφροκοπόντας τα νερα κε χάθικε πίςο-τυς. Ο δικός-μας έμινε ςτι θέςι-τυ, όςπυ καθάριςαν τα νερα. Τότε πςαχύλεπςε το βράχο· ίδε πέρα-δόθε να μι λύφακζε πυθενα το πςάρι. Τίποτα. Τ' απονέρια-τυ έδιχναν ακόμα το διάβα-τυ.

— Πάι ςτον άνεμο το κυτόπραμα· ςιλογίςθικε γελόντας με το φόβο-τυ.

Αδρακςε εφθις το μελάτι, μια ςτο ςκινι κ' έφταςε απάνο. Βρόντι, φονες, ςφιρίγματα, πέτρες κε κςίλα ςτα πλαταγιςτα ςτι θάλαςα δέχτικαν το βυτιχτι, ςα να τον χερετύςαν για το ςφυνκάρι, πυ έφερνε. Δεν ίταν για το ςφυνκάρι. Ιθελαν να τρομάκςυν τον χαρχαρία, για να φτάςι ςτο καίκι άβλαβος ο πατέρας-ςυ. Τέλος τον άρπακςαν τα πεδια, τυ βγάλανε τιν περικεφαλέα, τον κςάπλοςαν ςτο κατάςτρομα κι άρχιςαν να τυ γδίνυν το λάςτιχο. Νόιμα τότε ο Πίπιζας κε το καίκι έβαλε πλόρι για το Αςπρονίςι.

— Μι φέβγις, καπετάνιε· ίπε ο Ραφαλιας· έχι κάτο πολι ςφυνκάρι.

— Δεν πιράζι, μας φτάνι για ςίμερα, απάντιςε κιτάζοντας αλυ εκίνος.

Ιποπςιάςτικε ο δικός-μας κε ςίκοςε το κεφάλι. Βλέπι μια με τιν άλι τις μιχανες να τραβυν όλες κατα τι ςτερια.

— Μιν έπαθε κανένας; ροτάι το μαρκυτςέρι.

— Νε, κάπιος έπαθε.

— Απο πιά;

— Δεν κςέρο, μακρια ίδαμε τι ςιμέα το μετζάςτρα.

Εφτασαν όλες ι μιχανες στο Αςπρονίςι· πίδιςαν όκςο τα πλιρόματα. Καθένας ίχε καρδιοχτίπι, όςτε να δι το νεκρο. Τέλος έφτασε κ' ι μιχανι τυ Πίπιζα· πρότος πίδιςε στιν αμυδια ο πατέρας-ςυ. Οιμε! Ο Νικόλας ο Ραφαλιας ίταν νεκρος στον άμο με μια πλιγι ορθάνιχτι στο αριστερο πλεβρο.

Ακυς! Για το μελάτι ο πατέρας-ςυ σκότοσε τον αδερφό-τυ. Τον έθαπςαν εκι στο έριμο νιςι, δίπλα σε χιλιάδες άλυς άτιχυς σαν αφτον κε πανέρμυς, κε στον κςίλινο σταβρό-τυ έγραπςε: «Αδερφοςκοτομένος σφυνκαρας 1876».

Απο τότε δε βύτικςε πια στι θάλαςα, δεν πάτιςε μιχανι. Εκι κάθιςε στο άκαρπο νιςι, διόχτις τον γλάρον κε φίλακας τυ νεκρύ. Τέλος με το πρότο ντεπόζιτο γίριςε πίςο. Ιρθε ίςα στο σπίτι-μυ.

— Χριςύλα, μυ ίπε κλέοντας, κε ι διο μια τιν έχυμε τιν πλιγι. Εςι έχαςες τον αρεβονιαστικό-ςυ κ' εγο τον αδερφό-μυ. Το κακο, πυ έκανα σε κίνον, ίρθα να το πλιρόςο σε σένα. Θα γίνο άντρας-ςυ.

Ετςι έγινε άντρας-μυ ο αντράδελφος κ' έγινε πατέρας-ςυ. Μα δεν έζιςε ύτε να σε γνορίςι. Νιχτόιμερα τον τιρανύςε το κρίμα κε πέθανε μονοχρονις. Αλα τιν όρα πυ κςεπςίχαε δεν ίχε άλι κλιρονομια ν' αφίςι παρα τον ίδιο λόγο: «Να μι ς' αφίςο να γίνις σφυνκαρας!»

Φίλακςα τιν εντολι τυ πατέρα-μυ κε δεν έγινα

ςφυνκαρας. Μα τόρα, πυ γέραςα ςτ' άρμενα, τιν ίδια εςθάνομε αιδία μπρος ςε μια μιχανι. Δεν κςέρο πός μυ φένετε· μα όχι ποτε ςαν πλεύμενο, καμάρι τις θάλαςας. Τυ Σατανα χιροτέχνιμα φαντάζι ακόμι τα μάτια-μυ.

ΤΟ ΝΙΧΤΕΡΙΜΙ

(Απ' το Ζιτιάνο)

Το Νιχτερίμι δεν ίνε κε απο τα μεγάλα χορια τις Θεςαλίας. Με τα χαμόςπιτά-τυ, όπυ ςιζυν αρμονικα ζόα κε άνθροπι με τα βεργοπλεγμένα κιυτςέκια, όπυ αποθικέβετε χιμονοκαλόκερα το αραποςίτι· με το κονάκι τυ μπέι πςιλο κε αγέροχο ςτι μέςι κε τι μικρι κε περιφρονιμένι εκλιςία ςε μια άκρι, έχι τιν φτοχικι εκίνι κε φοβιζμένι έκφραςι, πυ έχυν όλα τυ κάμπυ τα χορια τα δυλομένα κε τ' ανάκςια ίπαρκςις.

Ιταν Κιριακι. Ολι ςχεδον ι άντρες τυ χοριυ απο τα ςίθαμπα, πυ ετελίοςεν ι λιτυργία, ίςαν ςιναγμένι έκςο απο το ςπίτομα τυ Μαγυλα κ' έπιαςαν ζοιρι ομιλία.

Τα γιαπια — ι χομάτινες κρεβατοςες, όπυ ςινίθος περνα τι ζοί-τυ κάθε χοριάτις θεςαλος, επςίλοναν ζερβόδεκςα ςτιν χαμιλι πόρτα, φρεςκαλιμένα κε χριςίμεβαν για κάθιζμα κε για ςτρόμα-τυς. Εκι κςαπλομένος ο Παπαρίζος, μικρο κε αδίνατο γεροντάκι με ατλαζοτι πυκαμίςα κατεβατι ος το γόνα, μαβρομάλινο καπότο κε ςκύφια κςεθοριζμένι ςτο κεφάλι κρατύςε ένα κομάτι χαρτι κε διάβαζε ςιλαβιςτα κε δινατα καθεμια λέκςι-τυ, ςιν-

τροφέβοντάς-τιν κε με κίνιμα εκςιγιματικο τυ χεριύ-τυ. Ο Ραντζάκος ο πάρεδρος, εκςινταχρονίτις, μεγαλόςομος με πςαρα μαλια κε γένια πλαγιαζμένος κοντά-τυ, τον βοιθύςε στο διάβαζμα κ' εφιλονικύςε πολες φορες μαζί-τυ για τιν πιςτι εκςίγιςι τον λέκςεον.

Ο Μαγυλας, ςαρανταχρονίτις καλοδέματος με αλατζένια ποδια εμπρος, όχι τόςο για να προφιλάκςι τιν μιςότραβι βράκα-τυ, μα για να διχθι, πος ίνε τυ χοριυ ο μοναδικος μπακάλις, με το ένα πόδι επάνο ςτο γιαπι κ' επάνο ςτο πόδι το χέρι κε ςτο χέρι ακυμπιζμένο το κεφάλι άκυε με προςοχι μεγάλι κε γιρίζοντας έλεγε καμια λέκςι κι αφτος εκςιγιματικι ςτυς άλυς.

Κε ι άλι όλι, ο Χαδύλις, ο Μπιρπιλις, ο Τζόμας, ο Κράςπας κε λιπι, νέι κε γερόντι περίγιρα ςτα χίλι τυ γιαπιυ γονατιςτι, μιςοκαθιζμένι, ςκιφτι ίτε ολόρθι, ακυμπιζμένι ςτα χοντρά-τυς ραβδια, με τα μακρια κε αχτένιςτα μαλια πεζμένα γίρο ςτα χλομα κε κατάκςερα πρόςοπά τυς με τις λερες κε κςεςκιζμένες απο τον ιδρότα κε τιν πολικερία τραχιλιες ανιχτες έος τι μέςι, με το ςτίθος μάβρο, τραχι, δαςομένο ςαν αδύλεφτο χοράφι, γεμάτο αγριάνκαθα μιριομπαλομένα, τα πόδια τιλιγμένα ςτα χοντρα μάλινα προπόδια κε ποδεμένα μ'ένα κομάτι γυρυνοπέτςι, εόνια ιγρο, άκυαν προςεχτικι κε κατα το άκυζμα καθενος το πρόςοπο άλαζεν έκφραςι κε τα μέλι τυ ςόματος θέςι.

Τόρα ο ένας εκυνύςε το κεφάλι αρνιτικα «όχι, δε γίνετε, όχι!». Τόρα ο άλος εχαβνιζόταν ράθιμος: «όχι αδερφε, δε μας παρετας, λέο!». Τόρα τρίτος άνιγε το ςτόμα κ' έπεζε έκςο τιν γλόςα-τυ, κομικα μορφάζοντας. Αλος εγίριζε πλεβρο βαργομιζμένος.

Αλος εςκάλιζε με το πόδι-τυ τι λάςπι, βιθιζμένος ςε ςιλογιζμυς. Ο ένας ανιγοςφαλύςε τα μάτια, ο άλος εμαςύςεν αδιάκοπα, χορις να έχι τίποτε ςτα δόντια, μόνον απο ςινίθια, όπος τα φαγανα ζόα. Κ' έκςαφνα, διαμιας όλι, απλόναν ανίςιχι το ςόμα προς τον Παπαρίζο, ν' αρπάκςυν διςκολονόιτι φράςι.

Κε όταν τιν ενούςαν, εγίριζε ένας ςτον άλο κε το εφκολοδιέγερτο νεβρικό-τυς ςίςτιμα έδιχνεν όλι τιν ενέργιά-τυ με λάμπςι αςτραπις, πυ επλιμίριζε τα μικρα μάτια τυς ςα ςινενόιςι θιμυ κε κατάρας. Κε δεν ίχαν άδικο να δίχνυν τόςι περιέργια ι χαρανκύνιδες.

Το γράμα, πυ εδιάβαζε ο Παπαρίζος, ίταν απο τι Λάριςα τυ δικιγόρυ κε τυς έλεγε νέα για τιν κατάςταςίτυς, τιν ίπαρκςί-τυς αφτι.

Αλοτε απο τον κερο τον προπάντον-τυς, το Νιχτερίμι, όπος κε τ' άλα περίγιρα χορια, επατίθικεν απο τον Αλι-Παςα. Ιταν τότε παντοδίναμος ο Αλις ςτα Γιάνινα κε ο Βελις ο γιός-τυ ίταν Παςας ςτο Τίρνοβο.

Κάπιος τυ επένεπςε τον κάμπο αφτο κε κατα τι ςινίθιά-τυ ορέχτικε να τον αποχτίςι. επαράνκιλε ςτον Βελι να προςκαλέςι τυς προεςτυς τον χοριον κε με περιπιίςις κε φοβερίζματα να τυς ανανκάςι να τυ κάμυν παραχοριτίριο.

Τυ Νιχτεριμιυ ι γερόντι, μόλις τυς ομίλιςε ο Παςας, αμέςος ιπόγραπςαν το παραχοριτίριο. Ινε αλίθια, πος το έδοκαν με κάπιυς όρυς: Οτι ςπέρνυν ι χοριάτες: ςιτάρι, κριθάρι, αραποςίτι, βρίζα να δίνυν το τρίτο ςτον αφέντι. Τα ςπίτια-τυς, να τα χτίζυν ι ίδιι κε κανις να μι μπορι να τυς διόκςι.

Τ' αμπέλια κε τα ζοντανά-τυς—λιανα κε χοντρα—

δικά-τυς να ίνε κε κανις να μι μπορι να τα πάρι. Με αφτυς τυς όρυς τα έλαβε κε ο Χυρςιτ-Πaςας αργότερα, όταν ενίκιςε τον Αλι.

Τόρα όμος με τιν Προςάρτιςι ο μπέις θέλι να τα κάμι τέλια τςιφλίκια, όπος ίνε τ' άλα τις Θεςαλίας χορια.

Φιςικα ι χοριάτες αντιςτάθικαν. Πολες φορες έδιοκςαν τυς επιςτάτες απο τα κονάκια, αρνίθικαν τα δοςίματα κ' έτρεκςαν ςτα δικαςτίρια να δικεοθυν. Αλα ι δίκες, έγραφε τόρα ο δικιγόρος, δεν ίνε κραςι να το τελιόςι κανις ςε μια μέρα, ύτε πυλόςκοτο να το φάγι με μια χαπςια. Επρεπε να έχυν ιπομονι κε να μι νομίζυν, πος βρίςκυντε ακόμι ςτιν Τυρκία.

Τότε ο κατις με το κομπολόγι ςτο χέρι κε το κιτάπι ςτα γόνατα, ανεβοκατεβάζοντας το κορμι κε ροφόντας το ναργιλέ-τυ, ετελίονε ςε μια όρα ίκοςι κριςολογίες. Τόρα το λέγυν «Ελάδα», έχυμε «Σίνταγμα». Ινε δικαςτίρια κε δικογραφίες κε δικιγόρι, πυ κόβυν κε ράβυν, όςπυ να πίκςι το ςάλιο ςτι γλόςα-τυς για το ςιμφέρο τον πελατόν-τυς. Ινε δικαςτες κε ιςανκελις κε πρόεδρι, πυ ακυν, κε γραματικι, πυ ςτρόνυν ςτο χαρτι αμέςος ότι κςεςτομίςις ςοβαρο ίτε αςτίο. Αλίθια, πος τις περιςότερες φορες αλ' αν τ' άλον, εκίνο πυ ςιμφέρι ςτον καλοπλεροτι: αλ᾿ότι γράφι εκι μια φορα, δεν κςεγράφετε.

Κ' ίνε ακόμι ένορκι δέκα-δόδεκα, ίκοςι πολες φορες, πυ κάθυντε ςοβαρι επάνο ςτα πςιλα ςκαμνιά-τυς, όλο αφτια κε μάτια κ' έπιτα πιγένυν μέςα κε μιςτικα ςιςκέπτοντε κε βγάζυν τι ςοφι απόφαςί-τυς. Για να γίνυν όλα αφτα, χριάζετε βέβεα κερος πολις κ' έκςοδα πολα, ςτο τέλος όμος βγένι μια απόφαςι καθος πρέπι.

Ινε αλίθια πος ι κιβέρνιςι ιποςτιρίζι το μπέι κε το δικαςτίριο φένσ̣τε τον ίδιο δρόμο να τραβα.

. . . Αφτος όμος δε θα τυς αφίςι κι ας κάνυν ότι θέλυν· έχι τα μάτια-τυ τέςερα, βρίςκετε κάθε μέρα ςε γραματαλαγι με τον προθιπυργο. Τιν ιπόθεςι τιν πίρε πάνο-τυ αφτος κε να μι τυς μέλι. Δικί-τυς ίνε στο τέλος κι ας κυρέβοντε...

Κε με το τέλος αφτο ο δικιγόρος εςιμβύλεβε τυς χοριάτες να μι το λιζμονυν: Να τυ ςτίλυν κανένα ζοντανο — λιανο ίτε χοντρο κε δαμάλι ακόμι δεν επίραζε. Να τυ ςτέλυν κάμποςα ζεβγάρια κότες, έν' αςκι κραςι καλο χορις χαβύζα.

Ι χαβύζα, τα κυμπια εκίνα τυ αγριοχόρταρυ, πυ ρίχνυν μέςα για να μαβρίζι, το χαλα παρα να φτιάνι το κραςι. Κε ίθελε καλο κραςι, γιατι θα έςτελνε δόρο ςε τρανο πρόςοπο τις Αθίνας για δυλιά-τυς. Κε τέλος εζιτύςε να πάι μέςα ο πάρεδρος ίτε ο Παπαρίζος να τα μιλίςυν.

Ολα καλα. Ομος το ιςτερόγραμα δεν άρεςε καθόλυ τυς χοριάτες. Εμύνκριςαν διαμιας κε καθένας έκανε απο μια ζοιρι κίνιςι. Αλος ςτριφογίριςε ςτι θέςι-τυ ςαν κοπρόςκιλο, άλος ςίκοςε απςιλα τι μίτι κε ςύφροςε τα χίλι. Τρίτος κατέβαςε το λιγδομένο φέςι με το μάβρο τςιμπέρι πίςο να πάρι μέςα κε τ' αφτια, λες κε ι φράςι ίταν ςκεροπαγονιας φίςιμα.

Ο Μαγυλας επέραςε ςτο ςπιτομάγαζο. Ο Χαδύλις έφιγε, ο πάρεδρος εγίριςε τ' απίςτομα, δίνοντας άφοβα τα πλατια νότα-τυ ςτο λιοπίρι κε ο Παπαρίζος δίπλοςε με εβλάβια το γράμα.

Κολοκίθια! επςιθίριςε με θιμο· εμις πάμε να βγά-

λυμ' ένα αφέντι κι άλος μας φιτρόνι.

— Κίνα τόρα να πας στι Λάρισα, προσθέτι ο πάρεδρος, έχυμε μαθες τον κερο κε τς' εφκολίες... Να μιλίσυμε κε τί να πύμε; Κολοκίθια στο πατερο. Γιά-συ, πάρεδρε, τι κάνυν τα ζοντανα; πος πάι το καλαμπόκι; Κι όλο στα χέρια σε κιτάζι. Κ' άμα τυ μιλίσις για τι δυλια, αν πίγες αδιανος, συ πετάι διο λόγια κε σ' αφίνι μάρμαρο ος το βράδι. Αν τυ πας τίποτα, συ αρχινα, μορε μάτια-μυ, κάτι λόγια, πυ χάνις τ' αβγα κε τα καλάθια. Κε τί κάνυμε; τον άνεμο κυβάρι...

Αμ Μοραίτις κε δικιγόρος τί καρτερας; Ιπε με χοντρι φονι, ο Μπιρμπιλις... Μορε λεφθερια, πυ μας έφερε, λέο. Επλάκοσαν όλι απ' τιν Αθίνα κε κιταν να μας γδάρυν ος το κόκαλο.

Δόστε κε χριάζετε λίρες τυ κιρ Τραχίλι, ακύστικε απο μέσα ι βραχνι πσιλι φονι τυ Μαγυλα.

Θα πλιρόσι το κονάκι τυ Ιμπραμ μπέι.

Πιο κονάκι ρότισε ο Παπαρίζος, κσίοντας με τα γαμπσα νίχια το στίθος-τυ.

— Δεν το κσέρετε, ίπεν ο Μαγυλας προβάλοντας ολόκορμος. Το κονάκι το μεγάλο, με τυς ιστοριζμένυς τίχυς κε τις μαρμαρένιες θίρες. Τ' αγόρασε ο κιρ Τραχίλις για τρις χιλιάδες λίρες.

— Μορε, ίνε πλύσιος λέο, ρότισε ανίγοντας τα μάτια μεγάλα, σαν προτογένιτο πεδι στο φος τις ιμέρας ο Τσύμας.

— Κε τί; μοναχ' αφτο! Εκσακολύθισε ο Μαγυλας κυνόντας το κεφάλι. Κε το κονάκι τυ Δερβις μπέι αφτος το πίρε· κε τ' αμπέλι τυ Κίρα αφέντι στον Τατάρι αφτος. Τι λιέτε; Εχι λίρα με υρα!..

Κε να ςιλογιςτι χανις, πος ςαν ίρθε ςτιν Κατάλιπςι δεν ίχε ρύχο να φορέςι!.. Επςιθίριςε ςιγα ο πάρεδρος.

— Αχςιι άνθροπι. Σιμπέρανεν ο Παπαρίζος. Μας ίβραν όλυς ζοντόβολα κε μας μάδιςαν.

Αφ' ότυ ι χοριάτες άρχιςαν ν' αγριέβυν κε να διαφιλονικυν τα κιριαρχικα τυ μπέι δικεόματα, ο Ντεμις αγας δεν κατικύςε πλέον ςτο χοριο. Τον περιςότερο κερο έμενε ςτι Λάριςα, όπυ φρόντιζε για τιν ιπόθεςι τυ κιρίυ-τυ.

Αν καμια φορα πεθιμύςε τιν εκςοχικι ζοι, έβγενε ςε άλα γιτονικα χορια, όπυ ι χοριάτες έμιναν πιςτι κε πρόθιμι ιποταχτικί-τυ. Σπάνια όμος, για να δοκιμάζι τις διαθέςις τον Νιχτεριμιοτον κε να επιβλέπι τις αποθίκες κε το κονάκι, όπυ ίχεν αποθικέπςι πολι αραποςίτι τυ περαζμένυ χρόνυ, έφθανεν έος το Νιχτερίμι. Πάντοτε με ςινοδία. Τις επιςκέπςις-τυ αφτες δεν τες έβλεπαν ίςιχι ι Νιχτεριμιότες!

Οταν εφανερόνονταν εμπρός-τυς, αςινίδιτα, ςαν να εκινύνταν απο κανένα εςοτερικο ελατίριο, εςικόνυνταν κε τυ έκαναν τον ταπινο χερετιζμο. Αλ' όταν έλιπεν απ' τα μάτια-τυς, εφθις εθίμοναν ςιναμετακςί-τυς για τον πρόςτιχο αφτο φόρο τις δυλίας-τυς.

Ορκίζονταν, όταν άλι φορα κςαναφανι, κανις να μιν τον προςκινίςι, ύτε να τυ προςικοθι.

Τί τάχα ίταν αφτος; Κε τί τον ίχαν εκίνι. Δεν ίνε πλέον δύλι-τυ, κι αφτος δεν ίταν αφέντις! Αλα μόλις ο Ντεμις αγας επρόβαλε ςτα ςίνορα τυ χοριυ, πάλιν ι κριμένι μέςα-τυς απο εόνες δυλοςίνι έκανε να λιζμονυν τυς όρκυς κε τιν ανεκςαρτιςία-τυς.

Το ίδιο ςινέβικε τόρα. Ο αγας, παχις, κιλαρας κατέβικε αγροκίνιτος τι ςκάλα τυ κονακιυ κ' ετιμάςθικε να καβαλικέπςι ςελοχαλινομένο κε περίφανο άλογο, πυ εφρίμαζε ςτιν αβλι.

Ολόγιρά-τυ τρις φυςτανελοφόρι αρβανίτες, ντιμένι ςτ' άρματα κε τα τςαπράζια, ςτο δεκςι χέρι κρατόντας βύνεβρο λιγιςτο, εκίταζαν ςτο γιαπι με μάτια θιμομένα.

Κε ι χοριάτες αρχίςαν αθέλιτα να εςθάνοντε τον προπατορικο τρόμο μέςα-τυς ανιπόταχτο.

Ι χοριάτες ςικοθίκαν ολόρθι. Ο Παπαρίζος έκριπςε βιαςτικα το γράμα τυ δικιγόρυ ςτον κόρφο-τυ.

Ο Μαγυλας βγίκε διο βίματα όκςο απο τιν πόρτα κε με θλιμένο κε ταπινο ίφος άρχιςαν μονόγνομι τον τεμενα. Κι όταν ο Ντεμις αγας, τριποδίζοντας το άλογο πέραςεν απο κοντά-τυς κ' εχάθικε μακρια μέςα ςε ςίγνεφο ςκόνις με τι ςινοδία-τυ, μελανχολικι κε αμίλιτι εκάθιςαν πάλι ςτο γιαπι, κε για πολι όρα, άφονι, δεν ετολμύςαν ο ένας να αντικρίςι τον άλον.

Κάτο ςτο λαςπομένο μεςοχόρι, μιςόγιμνα, κςιπόλιτα κε κςεςκύφοτα εκιλιόνταν κε έπεζαν τα πεδια, ανάκατα με τις κότες κε τυς χίρυς κε τ'άλα χτίνι τυ χοριυ.

Στ'άλα χαμόςπιτα εμπενόβγεναν ι γινέκες με τον κεφαλόδεζμο, με τι φτοχικι αλατζένια φορεςια κε τι μάλινι φυςτανοποδιά-τυς, κςιπόλιτες, κςεβραχιονιζμένες κε κςετραχιλιζμένες, με το ςτίθος βαριφορτομένο απο χροματιςτες χάντρες κε αργιρα νομίζματα — ςοςτες νικοχιρες κε δυλέφτρες τυ χοραφιυ κε τυ ςπιτιυ. Ι μια εχίλιζε εδο το γιαπί-τις, χομένι έος το γόνα ςτι λάςπι. Αλι έκεγε το φύρνο-τις· τρίτι φάςκιονε το κλαπςιάρικο πεδί-τις.

Παρέχι μια έμπιγε ςτίλυς χοντρυς ετιμάζοντας ιςκιάδα για το καλοκέρι. Παρεμπρος άλι μπάλονε τα ρύχα τυ αντρός-τις κ' εμυρμύριζε παραπονιάρικο τραγύδι, τραγύδι ντόπιο ςτον κάμπο εχι γενιμένο, φτοχο κε άχαροςαν τι φονί-τις.

Αλι παράμερα ομορφονια, τυ Παπαρίζο ι κόρι, έβγαζε απ' το ςτάβλο κ' εκςίςτριζε δένοντάς-τα ςτο ςτίλο διο άλογα, διο πςαρίδες κοντυς κε ςαράβαλυς. Κε άλι δίπλα ςτο πιγάδι, τυ Μαγυλα ι γινέκα, ολοςτρόνκιλι απο τιν ετιμόγενι κιλιά-τις, γονατιζμένι έτριβε με λάςπι το κύπομα ενος λεβετιυ κ' έκανε διαβολικο θόριβο.

ΔΙΚΕΟΣΙΝΙ

Το κονάκι έπιασε... Φοτια στο Κονάκι. Βρέμι κε κέγετε ςαν γιγάντιο πιροτέχνιμα. Ι χοριάτες έμιναν για μια ςτιγμι κατάπλιχτι μπροςτα ςτο θέαμα. Επιτα με τι ςινίδιςι μεγάλις εφθίνις ςκόρπιςαν εδο κε κι κατάτρομι. Κε ι φλόγες ελέφτερες, με τι βοίθια τυ αβγινυ ανέμυ, πυ χίνετε πολιδίναμος απο τον Ολιμπο, ίβραν τροφι τις παλιες κε ςάπιες κςιλοδεςες, τον τίχο τον κατάκςερο κε όρμιςαν επάνο με όλι τι φρίκι κε τι λίςα πιναςμένυ θεριυ. Ο πλατίχορος εκςόςτις με τυς χοντροπελεκιμένυς ςτίλυς κε τα κέδρινα κεφαλοκόλονα κε το πςιλοςκαλιςμένο περίφραγμα κατάντιςαν αμέςος πίρινο καταπέταςμα μ' εκςέςιυς κιματιςμυς κε φοτοςκιάςις μεγαλόπρεπες, απ' όπυ κςεχόριζαν εδο κ' εκι, ςα ναβάγια πλεύμενυ ςε φριχτι θαλαςοταραχι, ςτρεβλι κε κατακοματιςμένι ςκελετι απο ςταχτοκόκινα κςιλοκάρβυνα.

Αλ' ι φλόγες πολίγλοςες με χίτι ανεμοτάραχτι κε φιδοπλόκαμα κεφάλια, με ςτίθια πυ ανάβραζαν τον όλεθρο, κε ςτόματα πυ ςίριζαν τι φοβέρα, εςκάλοςαν νιχτοπόδαρες ςτον τίχο, έγλιπςαν καταςτρεφτικα τα κυφόματα, έχαπςαν τα παραθιρόφιλα, γλίςτριςαν ςτο πάτομα, τρίπιςαν πέρα-πέρα ςα ςυβλερα ςπαθια τις ςανί-

δες, χίθικαν στο κατόγι, όπυ ίβραν τυς ςορυς τυ αραποςιτιυ άςοςτυς κι άρχιςαν εκι το παμφάγο έργο-τυς.

Σίντομα όμος άλες φλόγες πλέυν ανίςιχες κε πλέυν ανεμοτάραχτες, όρμιςαν όκςο στυς γονιακυς πίργυς τυς γιάλινυς κε τις κεντιτες πόρτες, πςιλα ςτιν πςαλιδοτι ςκεπι κ' έζοςαν απ' ολύθε το αρχοντικο χτίριο, το καμομένο απ' τον ίδροτα γενεον ανθρόπον, με ςίγνεφα καπνυ κε λάμπςι θεόρατι. Ανιπεράςπιςτα τα κςίλα μέςα στο επίβολο ςφιχτανκάλιαζμα έτριζαν κ' εςπιθοβολύςαν κε γρίλιζαν, άχολα περιςτέρια παραδομένα ςτα ςπαθοτα νίχια τυ αιτυ.

Τα παραθιρόφιλα καταφλογιζμένα, παραλιμένα απ' τα δεςίματά-τυς, εκυρδυκεφάλιαζαν καταγις με πάταγο κ'εςκόρπιζαν κομάτια πίρινα απο ςπίθες κε θράκες. Ι πόρτες βαριες, μονοκόματες, αφιμένες απο τις ςιδερένιες κλάπες-τυς έγερναν αναςκελομένες ίτε κρεμνίζονταν πλατίτατες καταγις με ςτεναγμο κε ρίζο χιλιόχρονις βελανιδιας...

Κε τα δέντρινα κςίλα τις οροφις, τα πατερα κι ο γίγαντας καβαλάρις κε τα πςαλίδια, αδίνατα να κρατίςυν το βάρος τις ςκεπις, κοματιάζονταν έκςαφνα ςτι μέςι κ' έπερναν με ςτεναγμο κε πάταγο κάτο-τυς, τιν τορνεφτι οροφι, τα κςιλοκεράμιδα, τις φολιες τον χελιδονιον κε τις κατικίες τον πελαργον, ςα βράχος, πυ έγλιπςε το κίμα κε τι βάςι-τυ κε κρεμνίζετε ςινεπέρνοντας ςτιν εκδικιτικι καταςτροφί-τυ ςπίτια κε χοράφια κε γιδοπρόβατα φτοχον ανθρόπον, πυ τόςο εμπιςτέφτικαν ςτι δίναμι κε το μεγαλίο-τυ. Κε τότε αςίχαρες ι φλόγες, ελέφθερες απο κάθε δεζμο, τινάχτικαν ςτα ίπςι κε πιρπόλιςαν τον εθέρα μέχρις υρανυ Θάμποςαν

οχρα τ' άςτρα κ' έβαπςαν περίγιρα τιν έχτασι έος τον ποταμο κάτο κε τιν θάλαςα πέρα κε τις ςκοτινες πλαγιες τον βυνον μ' εματένια αναλαμπι κε φριχτι πίρι.

Τα πυλια, πυ ίςαν κυρνιαζμένα, πρότα εσθάνθικαν τον κίνδινο κε θέλιςαν να ςοθυν. Γοργόφτερα πετάχτικαν τα χελιδόνια, ι κυκυβάγιες, ι πελαργι κ' έφιγαν μακρια με θρινιτικο τςιτςίριςμα.

Εκςαφνα όμος ςαν κάτι να κςέχαςαν, γίριςαν πίςο κε άρχιςαν να πετυν εμπρος ςτις φολιές-τυς, να φονάζυν απελπιςτικα κε να φτεροδέρνυντε με ςινχιζμένο ςάλαγο. Απο τις χελιδονοφολιες επρόβαλαν, ςαν ακροδάχτιλα λεπρα τα κεφάλια-τυς τ' αμάλιαγα πυλια κε ζιτύςαν με φονι αδίνατι βοίθια. Κ' ι γονις απέκςο, μίρια μιχανέβονταν να φτάςυν έος εκι, να τα ςιλάβυν ςτα νίχια-τυς, να τα φέρυν μακρια, να τα ςόςυν απ' το ςκλιρο θάνατο. Αλα ι λάβρα ςινέμπενε εκι ανίλει, έπνιγε αςφιχτικα εκίνα, τςυρύφλιζε τα φτερα ετύτον κε τ' ανάνκαζε να φέβγυν μακρια με θρίνυς κε τ' άρπαζε κάποτε ζαλιζμένα μέςα ςτα φλογερα ςοθικά-τις.

Ι κυκυβάγιες διλες, με τι φιςικι αντιπάθια κε φρίκι-τυς ςτο φος, γρίγορα παρετύςαν τον άνιςο αγόνα κ' έφεβγαν να κριφτυν ςτις ςκοτινες ςπιλιες κε τα ερμόςπιτα κ' εκι να κλάπςυν απαριγόριτες τιν άκαρπι κλίρα-τυς. Κ' ι πελαργι, φρενιαζμένι απο το πίζμα κε τιν απελπιςία, εκλάνκαζαν τα μεγάλα φτερά-τυς κ' έδερναν τα κςιλόδικα ράμφι-τυς κι ανέβεναν ιπερίπςιλα, απάνο απ' τις κοριφες τον δέντρον κε τις λάβρες τον φλογον, μέςα ςτον ςκοτινο εθέρα κε ιςοζιγιάζονταν ςτις φολιές-τον κε χίνονταν με ακράτιτι ορμι κάτο ν' αρπάκςυν κάπιο απ' τα αςτάλοτα πυλια, να ςόςυν μιά-τυς κλίρα κε παριγο-

ρια. Αλ' όςπυ να φτάςυν εχίνι, ι φλόγες ζιλότιπες πρόφτεναν κε πιρπολύσαν τα κςιρόκςιλα τις φολιας κ' έκλιναν ςε πίρινο θόλο τυς νεοςυς κι άφιναν έχςο να ςκύζυν γοερα κε να φτεροδέρνοντε άπονα ι δίςτιχι γονις.

Ι γινέκες τον χαρανκύνιδον, κιριεμένες απ' τον ίδιο τρόμο τον αντρον, πίραν τα πεδια κε τα ζοντανά-τυς απο τα ςπίτια κ' έφιγαν να κριφτυν μέςα στα δάςι κε τυς κάλτυς. Κ' εχίνες γνόριζαν απ' τιν παράδοςι πόςο ανίμερα κε εκδικιτικα ίςαν τ' αφεντικα ςτυς φτέχτες δύλυς-τον. Ενα δεμάτι ςτάχια να έπερναν, χορις να το ζιτίςυν απ' τον αφέντι, τ' άλογό-τυς να επατύςε μόνο ςτο χοράφι κι αμέςος το μαλοκρέμαζμα κ' ι ραβδιζμι, ι καπνιζμι κε πολες φορες το θανατικο νκρέμνιζμα απ' το δεκςιο παραθίρι τυ πίργυ ίταν ι ςινιθιζμένι τιμορία. Πιά λιπον τιμορία κε πιο έλεος μπορύςαν να περιμένυν τόρα, πυ έκαπςαν ολόκλιρο το αρχοντικο κονάκι.

. . . .

Ι επιςτάτες τον γιτονικον χοριον, όταν ίδαν τι μεγάλι φλόγα, ιποπςιάςτικαν, πος κάτι παράκςενο κε καταςτρεφτικο εγινόταν ςτο Νιχτερίμι. Ικςεβραν τις επαναςτατικες διαθέςις τον χαρανκύνιδον, κε τι διςαρέςκια, πυ ίχαν ςτον αγά-τυς. Κε ίπαν, πος δεν ίτανε δίςκολο ςτι λίςα-τυς κε ίςος οδιγύμενι απο τυς πλαςτυς προςτάτες ι κολίγι να έβαλαν φοτια ςτο κονάκι, για να πιςτοπιίςυν έτςι περιςότερο τα δικεόματα κε τις απετίςις-τον. Αλι έτρεκςαν καβαλάριδες ςτι Λάριςα να ιδοπιίςυν τον αγα· κι άλι ςίνακςαν θέλοντας κε μι τυς δικύς-τον κολίγυς για να ζβίςυν τι φοτια. Δεν τόλμιςαν όμος να μπυν μόνι ςτο Νιχτερίμι. Σκέφτικαν, πος ι χαρανκύνιδες, αφυ έφταςαν να κάμυν τέτιο κίνιμα, θα

ίςαν αποφαςιζμένι να καταντίςυν ςτα έςχατα. Κι αποφαςιζμένυς ανθρόπυς πιός μπορι να τυς αντιμετοπίςι άφοβα! Επίγαν ςτο ςταθμάρχι τον Τεμπον να ζιτίςυν βοίθια. Εχίνος όμος δε φάνικε πρόθιμος να τυς ακολυθίςι. Ι ςτρατιότες-τυ φίλαγαν το λαθρεμπόριο ςτιν αχρογιαλια. Αλος-τε τί να κάνυν τρις μόνο ςτρατιότες μέςα ςε ολόκλιρο χοριο; Αποφάςιςαν λιπον να μίνυν μαχραν, κατάπλιχτι θεατες τις καταςτροφις, όςπυ να φτάςυν ι χοροφίλακες απ' τι Λάριςα.

Κε αλιθινα κατα το μεςιμέρι έφταςε απο τι Λάριςα ι βοίθια. Στιν κιβέρνιςι, όπυ τιλεγραφίθικε αμέςος το επαναςτατικο κίνιμα, έκαμε εντίποςι μεγάλι. Ι αρχες διατάχτικαν βιαςτικα να ιπεραςπίςυν με κάθε θιςία τα κιριαρχικα δικεόματα τυ μπέι κε να τιμορίςυν αλίπιτα τυς χοριάτες... Τον Ντεμις-αγα ακολύθιςαν τόρα επι τόπυ ο αρχιγος τυ ςτρατυ, ο μίραρχος, ο ανακριτις κε λόχος ολόκλιρος απο έφιπυς χοροφιλάκυς κε πεζυς ςτρατιότες... Ιρθανε για καταδίοκςι κε ανάκριςι τον κακύργον. Κε τόρα, ενο ι επίκυρι κολίγι απελπιζμένι να ςβίςυν το κονάκι, φρόντιζαν να κάπςυν τ' άκαφτα εκςαρτίματά-τυ, τυς ςτάβλυς κε τυς αχιρόνες κε τα κιυτςέκια, για να περιορίςυν τι φοτια, ι ςτρατιότες κ' ι χοροφιλάκι ρίχτικαν ςε αναζίτιςι τον καρανκύνιδον. Αλα πριν, όςι χίρι κε κότες κε παπια εβρέθικαν εμπρος, έπεςαν θίματα ιχτρα τις εκδικιτικις ορμίς-τον... Τα όργανα τυ νόμυ φρόντιζαν να τιμορίςυνε με όςο δινατο ανομότερα καμόματα τυς κατίκυς.

Ι ςτρατιότες παραδιγματιζμένι απο το ζίλο τον ανοτέρον-τον, έςπαζαν με τα κοντάρια τις πόρτες, πετύςαν τις ςκεπες κ' έμπεναν μέςα καταχτιτες απςίθιμι.

Τα κρασοβάρελα ελονγίζονταν πέρα-πέρα κ' έτρεχε το παρίγορο ποτο, τον πόνον το βάλσαμο, κε πλιμίριζε το έδαφος κε το ρυφύσε ι γι ανέσθιτι. Ι κοφίνες τον καρπον, ι αποθίκες τυ σιταριυ κε τυ καλαμποκιυ, τις βρίζας κε τις σίκαλις αναποδογιρίζονταν χάμο κ' εκλοτσοπατιόνταν ι θρεφτικι σπόρι αλίπιτα. Τον χτινον τα παχνια, τα νεροβάρελα, ι κσιλοκασέλες, τυ ζιμόματος τα κσίλινα σκέβι κε τα μετάλινα τυ μαγιριυ· ο σοφρας κε τα κσιλοπίνακα κι ακόμα τα φορέματα κε τα στροσίδια. Ολα τα φτοχικα εσοθέματα τυ καρανκύνικυ σπιτιυ, άλα εγίνονταν λιανα καρφια με τα τσεκύρια, κε άλα επετιόνταν έκσο κ' εποδοκιλιύνταν μέσα στις λάσπες κε τι σκόνι τυ δρόμυ άπονα. Τίποτε δεν ίταν ικανο να κρατίσι τιν «ιερι» αγανάχτισι τον εκδικιτον. Παντυ εχινόταν πάταγος κε βρόμος, βλαστίμιες κε θριαμβεφτικες φονες ανακατομένες με τον τριποδιζμο τον αλόγον κε τιν κλανκι τον σπαθιον· με τον απρόθιμο αγόνα τον χοριάτον στι λίτροσι μισιτις περιυσίας κε το λισαζμένο τριζοβόλιμα τις φοτιας, πυ ίθελε αντιθέτος εκδικιτικι εκίνι, όλα να τ' αρπάκσι στα πίρινα δανκανάρια-τις, να τα κοματιάσι κε να τα σιντρίπσι μέσα στο φλογερο σφιχτανκάλιαζμά-τις, να τα σκορπίσι στον αέρα, λάβρα κε χόβολι άχριστι. Κε ίταν παντυ περίγιρα σα θρίνος κε ολολιγμος ολόκλιρις τις πλάσις.

. . . .

Τριποδιζμος αλόγον ίχε ακυστι κε τόρα φάνικε μέσα στο χοριο καβαλάρις, ο μίραρχος με θριαμβεφτικο χαμόγελο στα χίλι, με ακράτιτι περιφάνια στ' άγρια μυστάκια-τυ, σα να γίρισε απο μιριόνεκρι μάχι κ' έσερνε εμπρος τυς εχτρυς εχμαλότυς. Αλα δεν έσερνε παρα

τυς ταπινυς καρανκύνιδες. Ο Παπαρίζος, ο Μαγυλας, ο πάρεδρος ο Μπιρμπιλις κε ο Χαδύλις· ο Τρίκας κε ο Τςύμας κε ο Κρίπας κε λιπι, λιταρομένι πιςτάνκονα, με το ςτίθος πεταμένο εμπρος ςαν πςομοκάρβελο, καταςκονιζμένι απο τυς κριπςόνες, καταιδρομένι απο το δρόμο, έρχονταν εμπρος, κάτο απο τα ζεςτα χνότα κε το φτερνοκόπιμα τον αλόγον. Τυ παρέδρυ ίταν δεμένο το κεφάλι, καταματομένα τα λεμοτράχιλα κε το πυκάμιςο απο τιν κακι πλακια ενος ςτρατιότι. Ο Μαγυλας ίχε ςπαζμένο τον αριςτερο βραχίονα απο ιχτρο πέςιμο, πυ έπαθε φέβγοντας μέςα ςτα χοράφια. Ο Χαδύλις ίχε χτιπιμένο το γόνατο κε βάδιζε κυτςένοντας. Ο Τρίκας μόλις εςερνόταν απο βγάλςιμο τυ δεκςιυ ποδιυ· κε ι άλι εφένονταν αφανιζμένι απο τον τρόμο κε τιν καταδίοκςι, απο τα χτιπίματα κε τυς φοβεριζμυς.

Πίςο απο τυς άντρες έρχονταν τα γινεκόπεδα. Ι γρια Σταμάτο πρότι κε ι Ανκελικι ι Κράπενα· Βαςίλο ι Τςύμενα κε ι Παπαρίζενα, ι Ρύςα κε ι Χαδύλενα κε άλες μικρομάνες με τα βιζανιάρικα πεδια ςτα ιλιοπςιμένα ςτίθια τυς. Επιτα τα όπςιμα τα κορίτςια: ι Ανέτα τυ Μπιρμπιλι κε ι Παναγιότα τις Παπαρίζενας κε άλες πέντε-δέκα με θιμομένα κε αντρίκιο βάδιζμα. Κε κατόπιν ανάμεςά-τυς χομένα, ςτριμομένα ςαν τ' αρνάκια ςτις προβατίνες, πεδια μικρα κε μεγάλα ςερνικοθιλικα με κλαπςιάρικι κε θλιμένι όπςι. Κε παραπίςο έρχονταν ι άλογι κάτικι τυ χοριυ, βόδια κε άλογα κε βυβάλια κε γαιδύρια, παραςιρμένα κ' εκίνα ςτιν αγριοπλιμίρα τυ κατατρεγμυ. Κε περίγιρα όλυ αφτυ τυ ανθροποςορυ έφιπι χοροφιλάκι, άγριπνι κε φοβερι, με τριποδιζμο τον αλόγον κε τον ςπαθιον τον υλάνκαζμο.

. . . .

Εδο τυς έχο ίπε δίχνοντάς-τυς ο μίραρχος. . . .

Ο αναχριτις ίχε τόρα εμπρός-τυ χεροδεμένυς τυς χοριάτες κε άρχιςε τιν ανάκριςί-τυ.

. . . .

Ος τόςο το κοντόβραδο άρχιςε να πλακόνι. Ο ίλιος έτρεχε γοργος ςτι δίςι-τυ. Απογεματινο αεράκι έρχονταν απάνο απ' τι θάλαςα κε τα χοράφια, τα δάςι τον καςτανιον κε τον ιτιον με τιν άρμι τυ αφρυ κε το μοςχοβόλιμα τον χόρτον μέςα ςτο χοριο. Αλ' ύτε το μέςτομα τις ατμοςφέρας ύτε τι μιρυδια τις καμένις ίλις ίτανε ικανο να ςκορπίςι. Ο καπνος τυ κοναχιυ εκαθόταν τόρα ςίγνεφο ςταχτόμαβρο κε βαρι επάνο ςτιν έχταςι όλι, απο άκρι ς' άκρι... Ολα τα ζοντανα περίγιρα, χτίνι, δέντρα κε άνθροπι, έπλεαν ακιβέρνιτα μέςα ςτιν αποθάρινςι κε τιν ανία. Μέςα-τυς ίχαν κάτι το ανίςιχο· επίβυλο κάτι επεριπετύςε ολόγιρά-τυς· ο εφιάλτις αδάμαςτος εκαθόταν ςτιν πςιχι κε τιν ανάνκαζε να ποθι αόριςτα κε όμος αςιμβίβαςτα με τι ζοι. Τα χτίνι με τι μίτι ακυμπιζμένι ςτι γι, τ' αφτια κάτο ριγμένα, τιν υρα αργοκίνιτι, βαςιλεμένα τα μάτια εφρίμαζαν κι αναχαράζονταν κ' ετρεμύλιαζαν το ςόμα, λες κ' επάςκιζαν να διόκςυν τιν αςφικςία, πυ θανατικι τα τριγίριζε. Τα δέντρα με τα φίλα κρεμαζμένα ςτα κλονάρια-τυς, άπςιχα, μόλις εκυνύνταν με φρικίαςι ςτο λαφρόκαφτο φίςιμα. Κε ι άνθροπι, καρανκύνιδες κε ςτρατιότες, τύρκι κε έλινες, όλι με χάβνα πρόςοπα, έδιχναν πος ίχαν αποκάμι κε ςιχαθι πια τι μίρα-τυς.

— Υφ... θα μίνυμε πολι ακόμα, ρότιςε βαρίπςιχος ο αρχιγος.

Ц. 1986.
Акт № 146

Α', μπα, να φίγυμε· ίπε ο ανακριτις.

Δεν ίχαν πλέον τίποτα να κάμυν. Το κακύργιμα ίταν ολοφάνερο· ι ένοχι ίχαν ςιλιφθι. Δεν ίθελε πςιλοκοςκίνιζμα το πράμα. Πιος λίγο, πιος πιο πολι, όλι εργάςτικαν για το κάπςιμο τυ κονακιυ. Αλιθινα εφενόταν κε κάπιος ζιτιάνος· αλα δεν ίχε ςιμαςία. Αν τον εςιλάβεναν, καλος ίταν για το θρίαμβό-τυς· αλ' αφυ δεν βρέθικε, δεν πιράζι. Τί μπορύςε να κάνι ένας ζιτιάνος; Οςα έλεγαν γι' αφτον ι καρανκύνιδες, τα έλεγαν ελπίζοντας, πος θα λαφρόςυν τι θέςι-τυς. Ιβραν ανθρόπυς να γελάςυν. Ιβραν ικόνιζμα να κάνυν το ςταβρό-τυς. Θα τυς πάρυν τόρα λιταριζμένυς στι Δάριςα κε θα τυς κάθιζαν στο ςκαμνι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Главный редактор Х. КАЧАЛОВ

Отв. редактор по корректуре Б. СЕВЕРИС
Техред Г. МИЛИДИС.

Сдано в набор 15/III—1936 г.
Издание № 225
Формат бумаги 82,5х109.
Тираж 1090.

Подпис. в печ. 16-IV-1936 г.
Уполкрайлит Л—102
Об'ем печ. 2 п-л.
Знаков 1 печ. л. 51.288.
Заказ № 505.

Типография „Коммунистис“. Ст. Крымская 1936 г.

47886
D 8
12702

ТІМІ 30 к.
ЦЕНА 30 к.

398/3р
ш
8

А. КАРКАВИЦА

СБОРНИК РАССКАЗОВ

СКЛАД ИЗДАНИЯ:
Ростов на Дону
Ул. Московская 53
КНИГОЦЕНТР

D 8
1270 a.